

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

**Факультет іноземних мов
Кафедра англійської філології та методики навчання англійської
мови**

Кваліфікаційна робота

**ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ**

**Спеціальність 014 Середня освіта
Предметна спеціальність 014.021 Середня освіта (Мова та зарубіжна
література (англійська))**

**Освітня програма «Середня освіта (Англійська мова,
німецька/французька мови та літератури, зарубіжна література)»**

**Здобувача другого (магістерського)
рівня вищої освіти
Макар Людмили Андріївни**

**НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:
доктор філософії, викладач
Дячук Наталія Михайлівна**

**РЕЦЕНЗЕНТ:
кандидат філологічних наук, доцент
Вирста Наталія Богданівна**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СТАРШИХ КЛАСАХ	7
1.1. Поняття цифрових технологій у контексті сьогодення.....	7
1.2. Особливості застосування цифрових інструментів для викладання іноземної мови в умовах змішаного навчання	10
1.3. Різновиди цифрових інструментів та ресурсів у викладанні іноземних мов	14
1.4. Вплив віртуальної та доповненої реальності на освітній процес	17
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	24
2.1. Особливості формування англомовної комунікативної компетентності учнів старших класів.....	24
2.2. Формування англомовної комунікативної компетентності за допомогою цифрових інструментів	29
2.3. Комплекс вправ для формування англомовної комунікативної компетентності учнів 10-го класу з використанням цифрових технологій	35
Висновки до розділу 2	58
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	60
3.1. Організація та проведення експериментальних занять у вищій школі	60
3.2. Аналіз результатів експерименту	63
3.3. Перспективи використання інноваційних інструментів на заняттях з англійської мови.....	73
Висновки до розділу 3	79
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84
ДОДАТКИ	92

ВСТУП

Сучасне суспільство зазнає значного впливу інформаційно-комунікаційних технологій, які охоплюють усі сфери діяльності людини, зокрема освіту. Однією з провідних світових тенденцій є оновлення системи освіти, що передбачає трансформацію як теоретичних підходів, так і практичних методів навчання в закладах середньої освіти. У цьому руслі особливого значення набуває формування відкритого, гнучкого та зручного цифрового освітнього простору, який відповідав би потребам сучасного інформаційного суспільства.

В Україні протягом останніх років відбулися значні зміни, спрямовані на розвиток цифрового освітнього простору у закладах загальної середньої освіти. Концепція Нової української школи наголошує, що створення сучасного навчального середовища неможливе без активного впровадження інформаційних технологій та мультимедійних інструментів. Використання ІКТ забезпечує учням рівний доступ до електронних освітніх матеріалів, підсилює навчальну мотивацію та сприяє покращенню результатів навчання.

Питання цифровізації освіти ґрунтується на значному науковому доробку українських дослідників. Проблеми застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі розглянуті в працях таких учених, як В. Ю. Биков [5], О. Ю. Буров [31], М. І. Жалдак [17], Ю. О. Жук [18], В. В. Лапінський [27], Н. В. Морзе [37; 38], Н. Ю. Олійник [14], С. О. Семеріков [31], О. М. Спирін [46], Ю. В. Триус [49] та інші.

Теоретичні підходи до створення та розвитку цифрового освітнього середовища докладно висвітлені у працях В. Ю. Бикова [4; 5; 6; 46], М. І. Жалдака [17], Ю. О. Жука [18], К. Р. Колос [23], В. В. Лапінського [27], Н. В. Морзе [37; 38], О. В. Овчарук [21], О. П. Пінчук [5; 46], Ю. В. Триуса [49] та багатьох інших науковців.

Питання застосування цифрових інструментів освітнього середовища під час викладання шкільних предметів у закладах загальної середньої освіти

висвітлене у працях іноземних дослідників, серед яких Д. Кідд, Д. МакКінлей, Р. Паттон, Р. Сантос, С. Шін, М. Шихан та інші.

Використання цифрових інструментів у процесі викладання іноземної мови дозволяє підвищити мотивацію учнів, зробити навчання інтерактивним і доступним, а також сприяти розвитку автономного навчання. В умовах цифрової епохи старшокласники потребують нових підходів до навчання, які відповідають їхнім когнітивним стилям і соціокультурним особливостям. Однак питання ефективного впровадження цифрових інструментів у викладання іноземних мов залишається відкритим, що зумовлює **актуальність цього дослідження.**

Наукова новизна. Дослідження полягає у виокремленні найефективніших методів та підходів, що покращують мовну компетентність школярів, а також у створенні рекомендацій щодо їх практичного застосування в освітньому процесі.

Об'єктом дослідження є процес навчання іноземної мови в учнів старших класів

Предметом нашого дослідження є особливості застосування цифрових інструментів для підвищення ефективності вивчення іноземної мови учнями старших класів.

Мета нашого дослідження полягає у виявленні ефективних цифрових інструментів для викладання іноземної мови у старших класах, аналіз їхнього впливу на навчальний процес і розробці методичних рекомендацій щодо їхнього використання.

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати теоретичні аспекти навчання із використанням цифрових технологій у старших класах;
- 2) дослідити формування англомовної комунікативної компетентності за допомогою цифрових інструментів;
- 3) описати ефективність використання різних цифрових ресурсів на уроках іноземної мови;

4) розглянути перспективи використання інноваційних інструментів на заняттях з англійської мови.

В роботі використовувались такі **методи**: аналіз наукової літератури, методологічних підходів та нормативних документів, спостереження за навчальним процесом, опитування учнів і викладачів, обробка отриманих даних для оцінки ефективності використання цифрових інструментів.

Матеріали дослідження. Дослідження базується на аналізі наукових праць, навчальних програм, цифрових освітніх платформ та програмного забезпечення, що використовується у процесі викладання іноземної мови у старших класах. Важливо також враховувати міжнародно визнані стандарти й документи, що окреслюють орієнтири вивчення мов сьогодні. Такими орієнтирами є:

- Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання [57].
- Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання, дескриптори [56].

Теоретичне значення. Результати дослідження сприятимуть розвитку теоретичних уявлень про вплив цифрових технологій на навчальний процес, розширенню наукових знань про сучасні методи викладання іноземних мов та їхню ефективність.

Практичне значення. Запропоновані методичні рекомендації можуть бути використані вчителями для підвищення якості викладання іноземної мови, а також розробниками освітніх програм та цифрових навчальних платформ.

Апробація дослідження. Макар Л. Використання цифрових технологій в освітньому процесі. Наук. кер. Н. Дячук. Магістерський науковий вісник Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2025. Вип. 44. С. 57-60. А також опубліковані тези Макар Л. А. Використання цифрових інструментів на заняттях з іноземної мови у вищій школі. Мова, освіта, наука сучасності: виклики міжкультурної комунікації: матеріали IV міжнародної науково-

практичної конференції (Тернопіль, 22-23 листопада 2024 р.). Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. С. 367-368.

Структура роботи. Робота складається зі вступу трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальна кількість сторінок – 103.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, вказано методи дослідження, наукову новизну, а також теоретичне та практичне значення магістерської роботи.

Перший розділ розкриває теоретичні аспекти навчання із використанням цифрових технологій у старших класах. У цьому розділі увагу зосереджено на визначенні поняття цифрових технологій у контексті сьогодення, особливостях застосування цифрових інструментів для викладання іноземної мови в умовах змішаного навчання, а також різновиди цифрових інструментів та її вплив на освітній процес.

У другому розділі розкриваються особливості формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи за допомогою цифрових інструментів та розроблено комплекс вправ.

У третьому розділі була проведена експериментальна перевірка ефективності застосування цифрових інструментів у навчанні англійської мови учнів старшої школи та визначено перспективи використання інноваційних інструментів на заняттях.

Список використаних джерел містить 72 найменування: 54 джерело українською мовою і 18 джерел іноземними мовами. Робота містить 4 рисунки.

Додатки включають ілюстративний матеріал до вправ та анкети для учнів та вчителів.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СТАРШИХ КЛАСАХ

1.1. Поняття цифрових технологій у контексті сьогодення

У сучасних реаліях цифрові технології міцно увійшли в повсякденне життя й охопили практично всі сфери діяльності людини від освіти до медицини, підприємництва та індустрії дозвілля. Завдяки їм стає можливою швидка передача й опрацювання даних, автоматизація багатьох процесів, розширення способів комунікації та розвиток інтелектуальних систем. Цифрові технології охоплюють широкий спектр понять і явищ від інтернету й мобільного зв'язку до великих даних, хмарних обчислень. Їх стрімкий розвиток змінює спосіб взаємодії людей, підходи до навчання, методи ведення бізнесу та навіть структуру суспільства. Дослідження поняття цифрових технологій для розуміння сучасних тенденцій та прогнозування майбутнього розвитку суспільства є актуальним. Цифровізація освіти довела свою ефективність у підвищенні її якості, що засвідчується зростаючою кількістю віртуальних освітніх платформ, цифрових інструментів та електронних ресурсів для навчання як онлайн, так і офлайн. Завдяки цьому діти отримують більш зручний доступ до навчального процесу, можливість покращення комунікації, розвитку своїх здібностей, а також оптимізацію партнерської взаємодії.

В умовах воєнного стану в Україні дистанційне навчання здобуло вагоме значення, співпавши в часі з активним розвитком цифрових технологій. Це пред'являє сучасній школі завдання максимально ефективного використання інформаційних технологій у навчанні дітей. Важливим аспектом цього процесу є адаптація та імплементація світового досвіду в освітню систему України. Зокрема, електронні підручники відіграють значну роль у навчанні. Наприклад, електронний підручник з англійської мови бути цінним ресурсом для вчителів і батьків у роботі з дітьми, сприяючи їхньому кращому засвоєнню матеріалу. Цифрові технології визначаються як сукупність методів, способів та засобів, що

забезпечують обробку, передачу та відображення інформації з використанням цифрових пристроїв [34].

Цифрові технології поступово проникають у всі сфери нашого життя від людської комунікації до промисловості, побутових речей і навіть іграшок. Така інтеграція сприяє перетворенню традиційних біологічних і фізичних систем на кібербіологічні та кіберфізичні [1]. Завдяки своїм функціональним можливостям електронні підручники підвищують доступність навчання, а саме функція збільшення тексту допомагає дітям із порушеннями зору, озвучення друкованого тексту сприяє тим, хто має труднощі з читанням, а субтитри полегшують розуміння змісту дітьми з порушеннями слуху. Важливо також, що навчальний процес може відбуватися як у співпраці з учителем, так і самостійно, дозволяючи дітям повторювати та опрацьовувати матеріал у зручному форматі. Цифрові технології розширюють нові можливості для дітей, допомагаючи їм реалізовувати свій потенціал та здобувати якісну освіту [5].

Проблематика використання цифрових технологій у навчанні сьогодні привертає значну увагу як українських, так і зарубіжних науковців. Науковці досліджують вплив цифрових технологій на організацію навчання, вивчають їхню ефективність і потенціал для підвищення якості освіти. Питаннями цифровізації займаються, зокрема, В. Биков, О. Бочко, О. Буров, А. Гуржій, Т. Коваль, О. Колгатін, А. Коломієць, В. Кремень, С. Кузьменко, Н. Морзе, О. Співаковський, О. Спірін та інші. У своїх дослідженнях вони пропонують різні шляхи використання цифрових інструментів у навчальному процесі та аналізують їхній вплив на розвиток учнів [13].

Канадський педагог і експерт у галузі освіти Майкл Фуллан наголошує на необхідності переходу від традиційного до цифрового навчання. Він вважає, що цифрові технології сприяють створенню інтерактивного навчального середовища, у якому учні беруть активну участь у процесі навчання [65]. Дослідник зазначає, що цифрові інструменти відкривають можливості для індивідуалізації навчання – кожен учень може отримувати завдання й темп роботи, які відповідають його потребам та інтересам. Разом із тим Фуллан

наголошує, що ефективне використання таких технологій неможливе без оновлення педагогічних методів і підходів до організації уроку. Учителі мають володіти сучасними цифровими компетентностями, адже саме це визначає успішність інтеграції технологій у навчальний процес [66].

Цифрова трансформація освіти – це комплексний процес інтеграції цифрових технологій у всі аспекти навчання, включаючи викладання, організацію роботи педагогів, оцінювання знань та моніторинг успішності учнів. У сучасному світі цифрові технології повністю трансформували спосіб спілкування, роботи та повсякденного життя людей, тому освіта повинна пристосуватися до цих змін і використовувати їх для підвищення якості навчання та розширення його доступності.

Одним із ключових завдань цифрової трансформації є створення рівних умов для отримання освіти. Сучасні технології допомагають подолати такі бар'єри, як географічна віддаленість, фінансові труднощі та інші обставини, що можуть обмежувати можливості навчання. З цією метою розробляють електронні курси, онлайн-платформи, відеоуроки та інші цифрові матеріали, що дозволяють навчатися у зручний час і з будь-якого місця, де є доступ до інтернету [24, с. 40].

Використання цифрових технологій у навчальний процес допомагає отримувати нові освітні результати, які відповідають потребам сучасного цифрового суспільства. Учні мають змогу не лише засвоювати традиційні дисципліни, а й набувати навичок роботи зі штучним інтелектом, аналізу великих даних, програмування та інших сучасних технологій. Разом із цифровими змінами в освіті зростають і вимоги до всіх, хто бере участь у навчальному процесі. Для ефективної роботи в цифровому просторі недостатньо мати базові знання необхідні також гнучкість мислення, творчий підхід і вміння співпрацювати. Додатково важливо приділяти увагу питанням кібербезпеки та захисту персональних даних. У такій ситуації особливо актуальним стає розвиток STEM-освіти, що охоплює науку, технології, інженерію та математику. Вона допомагає молоді розвивати аналітичне

мислення, уміння працювати з інформацією, здатність розв'язувати складні завдання, а також формує креативність та інноваційність. Завдяки STEM-освіті стає можливим створення нових технологій і забезпечення сталого економічного розвитку країни [53].

1.2. Особливості застосування цифрових інструментів для викладання іноземної мови в умовах змішаного навчання

Змішане навчання, що передбачає використання технологій дистанційного навчання, є найбільш ефективним рішенням для збереження рівня освіти сьогодні. Цей підхід поєднує традиційне навчання з викладачем (очно) та онлайн-навчання, дозволяючи студентам частково контролювати власний навчальний процес. Вони можуть самостійно обирати траєкторію, час, місце та темп навчання, поєднуючи особистий досвід взаємодії з викладачем та онлайн-ресурсами [14, с. 156].

З технічного погляду дистанційне навчання працює так, що всі учасники освітнього процесу мають доступ до інтернету, який дає можливість спілкуватися та взаємодіяти між собою. До основних учасників належать вчителі, котрі готують навчальні матеріали, розміщують їх в електронній системі навчального закладу, контролюють діяльність учнів упродовж семестру, надають підтримку та оцінюють результати навчання. До цієї групи входять і учні, які навчаються у синхронному форматі в режимі реального часу, а також ті, хто працює асинхронно у зручний для себе час та виконує домашні й контрольні роботи. Крім того, у системі може бути адміністратор дистанційного навчання, який відповідає за технічне обслуговування та керування освітньою платформою. Цифрові технології дистанційного навчання можуть бути використані як для учнів, що навчаються традиційним способом, так і для тих, хто здобуває освіту дистанційно [41].

Пандемія, що поширилась по всьому світу, значно посилила потребу у використанні інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі.

Традиційна аудиторна освіта відійшла на другий план різним формам дистанційного, електронного та мережевого навчання. Якщо раніше онлайн-інструменти були лише темою для обговорення на конференціях, то сьогодні вони стали важливою складовою навчального процесу, без яких неможливо обійтися навіть у звичайному класі. Використання дистанційної складової в процесі змішаного навчання істотно збільшує викладання іноземної мови, надаючи вчителю широкий спектр цифрових інструментів. Ефективність навчального процесу значною мірою залежить від рівня комп'ютерної грамотності вчителів, їхньої здатності підготувати необхідні матеріали, обрати змістовний та цікавий контент, а також раціонально використовувати наявні освітні програми та платформи [25, с. 30-35].

Однією з центральних проблем, на яку звертають увагу дослідники, є рівень цифрової компетентності як вчителів, так і учнів. У такому форматі головним завданням учителя є подання навчального матеріалу в зрозумілій і привабливій формі, а також створення умов для його практичного засвоєння, зокрема проведення онлайн-вправ, використання аудіоматеріалів, можливості відповідати на запитання і розвивати навички усного мовлення. Учні, своєю чергою, повинні оперативно адаптуватись до особливостей роботи з технічними засобами навчання, власноруч добирати й опрацьовувати додаткові матеріали, активно взаємодіяти з навчальним контентом. Реалізація подібного підходу забезпечується за допомогою різних навчальних платформ, серед яких найбільш поширеними є MOODLE та Google Classroom. Також активно використовуються сервіси для відеоконференцій, такі як Zoom і Google Meet.

Перехід до змішаного навчання вимагає від вчителів швидкого освоєння доступних можливостей цих платформ та їхнього ефективного поєднання для досягнення поставлених дидактичних цілей. Процес навчання читанню, аудіюванню, говорінню та письму в онлайн-форматі вирізняється певними особливостями порівняно з традиційним аудиторним навчанням, проте може бути не менш ефективним [11].

У навчанні усного мовлення за умови використання відеозв'язку вчитель спроможний бачити й чути учнів аналогічно до роботи в аудиторії. Однак виправлення помилок під час виступу ускладнюється, оскільки учень не може своєчасно реагувати на корекційні підказки. Тому вчителів доцільно реєструвати помилки та аналізувати їх після завершення виступу. Додатковими засобами виправлення можуть бути текстові повідомлення в чаті або використання жестів, що, як доводить практика, є ефективними методами зворотного зв'язку [61, с. 318-333]. Крім того, онлайн-ресурси дають учням змогу записувати власні висловлювання, прослуховувати їх, аналізувати та коригувати, що формує навичку самоконтролю та покращенню мовленнєвих навичок. Платформа ZOOM реалізує функцію розподілу учнів на окремі групи (breakout rooms), що дозволяє їм працювати в парах або малих групах над діалогами чи дискусійними завданнями, а вчитель може приєднуватися до окремих груп для надання необхідної допомоги [67, с. 4-6].

Навчання читанню в онлайн-форматі є рівноцінно ефективним, ніж у традиційному аудиторному середовищі. Завдяки можливості демонстрації тексту на екрані одночасно для всіх учнів відпадає проблема браку навчальних матеріалів [55, с. 80-89]. Вчитель може виділяти ключові фрагменти для читання, акцентуючи увагу на важливих аспектах. Використання онлайн-перекладачів, хоча й є поширеною практикою серед учнів із недостатнім рівнем володіння мовою, змінює підходи до перевірки розуміння тексту. Замість безпосереднього перекладу увага зосереджується на виконанні завдань, котрі перевіряють змістове розуміння, пошук синонімів, аналіз та запам'ятовування лексичних одиниць професійного спрямування. Для підтримки роботи з лексиною можуть бути використані цифрові платформи, зокрема Quizlet, який дозволяє створювати інтерактивні вправи. Водночас завдання, побудовані на роботі з такими платформами, доцільно проводити з часовими обмеженнями або під наглядом вчителя, щоб мінімізувати залежність від автоматичних перекладачів [58, с. 1-14].

Таким чином, онлайн-навчання іноземної мови має як певні труднощі, так і значні переваги, зокрема завдяки широкому спектру цифрових ресурсів, що сприяють розвитку мовленнєвих навичок і підвищують ефективність засвоєння матеріалу. Процес навчання аудіюванню за допомогою дистанційних технологій відкриває значні можливості. Вчитель, використовуючи, наприклад, платформу ZOOM, може одночасно транслювати аудіо- або відеофайли для всіх учнів без необхідності додаткового обладнання. Вагомим є правильне налаштування розповсюдження звуку, що потребує уваги при підключенні. Обов'язковою умовою є доступ до інтернету під час аудиторних занять.

При навчанні письму вчителів необхідно застосовувати нестандартний підхід, інтегруючи різні завдання таким чином, щоб висновки чи остаточні ідеї стали закономірним продовженням попередніх дискусій. Цей вид діяльності є важливим, особливо в контексті ділової мови, хоч і потребує додаткових зусиль від вчителя. В цьому контексті корисними можуть бути сервіси Google Docs, що дозволяють виконувати завдання з відкритими відповідями, зокрема у вигляді есе або листів. Учні можуть одночасно писати завдання в обмежений період часу, що обмежує можливість використання онлайн-перекладачів або копіювання з Інтернету [62, с. 41-58].

Для запису монологів або висловлювань іноземною мовою учні можуть використовувати різні онлайн-ресурси, зокрема месенджери або спеціалізовані сервіси, такі як Voicespice, Speakpipe, voicerecorder, Padlet. Це дозволяє розширити різновид завдань та забезпечити виконання всіх видів мовленнєвої діяльності, навіть під час дистанційного навчання [10].

Під час опрацювання країнознавчих тем у пригоді можуть бути такі ресурси, як Google Maps. Вони дають можливість проводити віртуальні екскурсії містами, які вивчаються на заняттях. Наприклад, Лондон, столицю Великої Британії, учні можуть не лише почути на уроці, а й побачити, прогулявшись його вулицями та розглянувши сучасні архітектурні об'єкти.

Отже, існує велика кількість онлайн-ресурсів, що зручно застосовувати в умовах дистанційного навчання, і які зберігають свої переваги та в умовах змішаного навчання, перетворюючи викладацькі труднощі на нові можливості.

1.3. Різновиди цифрових інструментів та ресурсів у викладанні іноземних мов

У сучасному освітньому середовищі цифрові технології поступово перетворюються на невід'ємний елемент навчального процесу, і викладання іноземних мов не становить винятку. Використання цифрових інструментів і ресурсів забезпечує багатовимірне збагачення освітньої діяльності, роблячи її більш інтерактивною, доступною та результативною. Такі засоби не лише підтримують ефективне опанування мовних компетентностей, а й сприяють розвитку критичного мислення, творчості та самостійності учнів.

Сучасні онлайн-платформи та мобільні застосунки відкривають можливості для створення індивідуалізованих і гнучких навчальних моделей, які відповідають освітнім потребам кожного учня. Вони забезпечують інтерактивність, оперативний доступ до матеріалів та безперервність навчання незалежно від часу чи місця. Використання цифрових ресурсів у вивченні іноземних мов дає змогу занурюватися в автентичне мовне середовище, взаємодіяти з носіями мови та розвивати всі компоненти мовної компетентності, а саме аудіювання, говоріння, читання й письмо [8].

Платформи для онлайн-навчання, такі як Moodle, Canvas та Google Classroom, посідають важливе місце в організації дистанційного освітнього процесу. Вони забезпечують можливість створення навчальних курсів, розміщення завдань, проведення тестування та здійснення оцінювання результатів навчальної діяльності. Зазначені платформи інтегрують різноманітні цифрові ресурси та формують зручний доступ до навчальних матеріалів, що сприяє упорядкуванню та систематизації навчального контенту [59, с. 171-178].

До ключових переваг цих систем належить доступність навчальних матеріалів у будь-який час і незалежно від місця перебування користувача. Вчитель отримує можливість формувати індивідуалізовані завдання, створювати тести різного рівня складності та відстежувати прогрес учнів за допомогою автоматизованих інструментів оцінювання й надання зворотного зв'язку [55, с. 80-89].

Разом із тим використання таких платформ має й певні обмеження. Передусім йдеться про необхідність стабільного інтернет-з'єднання, без якого доступ до навчальних ресурсів ускладнюється. Крім того, для ефективної роботи з платформами потрібні відповідні технічні навички, що може становити проблему для користувачів, які не мають достатнього досвіду роботи з цифровими освітніми системами. У деяких випадках надмірна залежність від технічних засобів призводить до додаткових труднощів, особливо за наявності технічних збоїв або проблем із доступом до системи.

Візуальні інструменти, такі як Creately, Canva, Piktochart, Gamma та WePic, активно застосовуються для опрацювання та подання значних обсягів інформації у структурованій і наочній формі. За їх допомогою створюються графіки, діаграми, таблиці й інші візуальні матеріали, що підвищує зрозумілість навчального контенту та сприяє його ефективному засвоєнню. Використання відеоматеріалів, презентацій та мультимедійних ресурсів формує сприятливе навчальне середовище, у якому полегшується опрацювання лексичного й граматичного матеріалу.

Платформи для вивчення мов, зокрема Duolingo, Babbel і Rosetta Stone, пропонують широкий спектр інтерактивних завдань, спрямованих на розвиток основних видів мовленнєвої діяльності читання, письма, аудіювання та говоріння. Такі сервіси забезпечують часткове занурення в мовне середовище через систему діалогів, вправ на повторення та механізми аналізу помилок [69, с. 28].

До ключових переваг зазначених інструментів належить їх адаптивність, адже більшість платформ використовують алгоритми, що автоматично

враховують рівень підготовки користувача й добирають завдання відповідно до його індивідуальних потреб. Крім того, елементи гейміфікації, рейтинги, бонуси, система рівнів підвищують навчальну мотивацію та сприяють регулярності навчальної діяльності [64, с. 114-147].

Онлайн-словники та сервіси перекладу, такі як Google Translate, Reverso Context чи Linguee, дають можливість швидко знайти значення слова або фрази, переглянути варіанти перекладу й приклади вживання. Це допомагає краще зрозуміти контекст і сприяє розширенню словникового запасу. Технології віртуальної та доповненої реальності (VR і AR) дають змогу створювати ситуації, максимально наближені до реального мовного середовища, що робить навчання цікавішим і дозволяє учням швидше засвоювати матеріал. Крім того, системи з використанням штучного інтелекту аналізують результати роботи учнів, виявляють типові помилки й підлаштовують навчання під індивідуальні потреби. Автоматична перевірка завдань і швидкі поради щодо виправлення помилок допомагають засвоювати матеріал більш якісно та впевнено [52].

Використання цифрових інструментів та ресурсів у викладанні іноземних мов сприяє підвищенню ефективності навчального процесу, адаптації матеріалу до потреб учнів і розвитку різних мовних навичок. Інтерактивні платформи, візуальні засоби, тестові програми та мобільні додатки створюють можливість варіювати методи подачі інформації, стимулюють мотивацію до навчання та забезпечують доступність матеріалу. Водночас вони мають певні обмеження, зокрема ризик поверхневого засвоєння знань, залежність від технічних ресурсів і необхідність поєднання з традиційними методами навчання. Оптимальне використання цифрових технологій у мовній освіті потребує збалансованого підходу, який поєднує їхні переваги з особистісною взаємодією та комунікативними практиками.

1.4. Вплив віртуальної та доповненої реальності на освітній процес

Сучасне освітнє середовище в Україні динамічно змінюється, відображаючи як глобальні, так і національні трансформаційні процеси. Швидкий розвиток цифрових технологій, що охоплює всі сфери життя, зумовлює їхню неминучу інтеграцію в освітній процес. За останні п'ять років технології віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR) активно еволюціонували: від інновацій, перспективність яких викликала сумніви, до поширених та ефективно застосовуваних інструментів навчання [44, 54-62]. Їхнє впровадження в освітню сферу відкриває нові підходи до навчання та засвоєння матеріалу, роблячи процес більш інтерактивним і захопливим.

VR- та AR-технології вирізняються багатоваріантністю використання в освітньому середовищі завдяки своїй гнучкості та адаптивності. Вони сприяють візуалізації знань, проєктуванню, технічному моделюванню, проведенню інтерактивних занять та навіть організації віртуальних подорожей. Інтенсивний розвиток інформаційного суспільства вимагає постійного оновлення та переосмислення підходів до освіти, що охоплює глибоку інтеграцію педагогів і учнів у цифровий простір [40, с. 45-49]. В Україні процес впровадження сучасних технологій у навчання лише розпочинається, проте імерсивні методи можуть стати важливим інструментом освітнього процесу та спричинити суттєві зміни в навчанні [40, с. 45-46].

Різні аспекти застосування VR і AR у навчанні досліджували як українські, так і зарубіжні науковці. Зокрема, Л. Тарангул і С. Романюк аналізували можливості використання доповненої реальності (AR) у вищій освіті. Вони визначили основні характеристики цієї технології, її переваги та обмеження в освітньому процесі. У ході дослідження автори дійшли висновку, що одним із найбільш ефективних інструментів для інтеграції AR у навчання є платформа HP Reveal, яка дозволяє покращувати візуалізацію навчального матеріалу та оптимізувати методи викладання [47].

В. Коваленко разом із колегами досліджував застосування доповненої та віртуальної реальності в умовах змішаного навчання в загальній середній освіті.

У своїй роботі автори визначили низку додатків, здатних суттєво підвищити ефективність такого освітнього підходу [63, с. 70-86]. С. Литвинова зосередила увагу на проблемі організації практичних занять із природничо-математичних дисциплін в умовах тривалих карантинів і воєнного стану. У її дослідженні підкреслюється важлива роль сервісів доповненої реальності у забезпеченні навчального процесу. Встановлено, що використання AR-технологій дає змогу учням виконувати практичні завдання незалежно від місця й часу, що сприяє гнучкості навчання та кращому закріпленню знань. Такий підхід також може сприяти професійному розвитку педагогів, допомагаючи їм ефективніше інтегрувати доповнену реальність у навчальний процес та підвищувати якість практичної діяльності учнів [29].

В. Волинець у своїй роботі розглянула потенціал і переваги впровадження технологій віртуальної реальності в сучасну освіту. Дослідниця наголошує, що VR-технології відкривають нові можливості та виклики для освітньої сфери, сприяючи її технологічному розвитку. Очікується, що в майбутньому ці технології будуть дедалі активніше інтегруватися в освітній процес, а також з'являтимуться нові навчальні програми, орієнтовані на VR-середовище. Водночас авторка зауважує, що впровадження таких інновацій потребує значних зусиль, фінансових витрат і часу, оскільки розробка VR-контенту є досить дорогою. Для ефективного застосування віртуальної реальності в освіті необхідно адаптувати навчальні програми на державному рівні, забезпечуючи відповідність навчального матеріалу вимогам віртуального середовища [70].

Розвиток сучасної освіти значною мірою детермінується глобалізаційними процесами, які спричиняють трансформаційні зміни в освітній політиці. Вплив цих процесів зумовлює появу нових викликів та завдань, розв'язання яких потребує активного міжнародного співробітництва та сприяє інтернаціоналізації освітнього простору. В країнах Європи технології віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR) вже широко застосовуються в різних освітніх сферах, що сприяє підвищенню якості навчання та залученню

здобувачів освіти до інтерактивного навчального процесу [28]. Впровадження AR- і VR-технологій в освітню систему України є інноваційним напрямом, який здатний модернізувати традиційні методи викладання та навчання.

Попри певну схожість, доповнена і віртуальна реальність мають суттєві відмінності. Технології AR дозволяють інтегрувати цифровий контент (зображення, відео, текст, графіку) у реальне середовище, розширюючи його можливості без обмеження екраном пристрою. Це здійснюється за допомогою смартфонів, планшетів або AR-окулярів, що уможлиблює взаємодію користувачів із віртуальними об'єктами в реальному світі. Водночас технологія VR забезпечує повне занурення у штучно створене віртуальне середовище, використовуючи спеціальні шоломи чи VR-окуляри, що дозволяє відображати цифровий простір у форматі 360° [28].

Доповнена реальність (AR) є технологією, яка інтегрує цифрову інформацію у фізичний світ у режимі реального часу за допомогою комп'ютерних пристроїв, зокрема смартфонів, планшетів та AR-окулярів. На відміну від віртуальної реальності (VR), яка повністю ізолює користувача у цифровому середовищі, AR доповнює реальний простір інтерактивними віртуальними елементами, такими як графіка, звукові ефекти чи тактильні реакції [54].

Використання технології доповненої реальності в освітньому процесі має низку ключових переваг [16]:

- забезпечує можливість детального вивчення об'єктів і процесів у більш наочному форматі порівняно із традиційними статичними ілюстраціями в підручниках та навчальних матеріалах;
- сприяє підвищенню рівня зацікавленості та концентрації уваги учнів під час засвоєння нового матеріалу та його повторення;
- дає змогу проводити самостійні дослідження та експерименти, розширюючи можливості практичного навчання;
- уможлиблює виконання складних і потенційно небезпечних дослідів без загрози для здоров'я здобувачів освіти.

Отже, технології доповненої реальності можуть суттєво оновити освітній процес, підсилюючи інтерес учнів до навчання й підвищуючи результативність роботи педагогів. Ефективність застосування технологій доповненої реальності (AR) в освітньому процесі закладів вищої освіти виявляється, зокрема, у матеріальних аспектах. Використання AR дозволяє суттєво зменшити витрати на створення традиційних друкованих навчально-методичних матеріалів, а в окремих випадках навіть замінити потребу у використанні фізичних наочних засобів навчання [31].

До педагогічних переваг технологій доповненої реальності зазвичай відносять їх доступність, здатність підвищувати залученість учнів, інтерактивний характер та можливість організовувати співпрацю між здобувачами освіти. На відміну від VR-технологій, для використання AR не потрібне спеціальне обладнання, що робить її значно простішою для впровадження в освітньому середовищі. У більшості випадків достатньо звичайного мобільного пристрою, смартфона або планшета.

Використання доповненої реальності дозволяє підлаштовувати навчання під потреби кожного учня та робити його більш варіативним. Завдяки цій технології матеріал може подаватися не лише як статичні ілюстрації, а й у рухомому, наочному форматі, що полегшує пояснення складних процесів і явищ.

До того ж технології AR дозволяють урізноманітнити практичну роботу на заняттях. Виконуючи інтерактивні вправи, учні активно взаємодіють між собою, що сприяє формуванню навичок командної роботи. Візуалізація абстрактних понять і створення ефекту занурення підсилюють мотивацію та полегшують засвоєння нового матеріалу, що особливо важливо під час вивчення складних тем.

Водночас слід враховувати певні виклики, пов'язані з використанням AR в освітньому процесі [48]:

- недостатній рівень професійної підготовки педагогів до роботи з AR-додатками;

- залежність від технічного забезпечення студентів, зокрема наявності сумісних мобільних пристроїв;

- обмеження щодо мобільності AR-контенту на різних програмних платформах та пристроях.

Запровадження технологій доповненої реальності в українську освіту охоплює кілька важливих кроків. Загалом використання AR розширює підхід до навчання, дозволяючи по-новому опановувати теоретичні знання та вдосконалювати практичні вміння здобувачів освіти.

Отже, використання технологій віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR) суттєво змінює підходи до освітнього процесу, сприяючи його інтерактивності, наочності та доступності. Завдяки AR навчальний матеріал доповнюється цифровими елементами, що полегшує засвоєння складних понять, тоді як VR забезпечує повне занурення у віртуальне середовище, створюючи ефект присутності. Застосування цих технологій підвищує мотивацію учнів, розширює можливості самостійного та дистанційного навчання, а також сприяє розвитку практичних навичок. Водночас ефективне впровадження VR та AR потребує відповідної технічної бази, адаптації навчальних програм та підготовки педагогічних кадрів.

Висновки до розділу 1

Аналіз сучасних підходів до використання цифрових технологій у навчанні старшокласників засвідчує, що перехід освіти до цифрового формату є закономірною відповіддю на зміни, які відбуваються в суспільстві. Технологічний прогрес, широке розповсюдження Інтернету, доступність мобільних пристроїв і розвиток освітніх платформ суттєво вплинули на те, як сьогодні організовується навчальний процес. Для учнів старшої школи цифрове середовище стає не додатковим ресурсом, а важливим компонентом навчання, що забезпечує оперативний доступ до знань, підтримує самостійність і сприяє розвитку відповідальних освітніх стратегій.

Застосування цифрових інструментів дає можливість урізноманітнити роботу на уроці, зробити її ближчою до реальних життєвих ситуацій, коли людина використовує технології для комунікації, пошуку інформації та взаємодії з іншими. Використання онлайн-ресурсів, інтерактивних завдань і гнучких форматів роботи дозволяє поєднувати різні способи подання інформації, що сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу. Таке середовище дає змогу комбінувати самостійну діяльність учня з роботою під керівництвом учителя, що підсилює індивідуалізацію навчання та враховує різний темп опанування матеріалу.

Суттєве значення має використання технологій у вивченні іноземної мови. Поєднання традиційного формату навчання з цифровими інструментами створює умови для ефективного розвитку мовленнєвих умінь та навичок. Онлайн-платформи забезпечують доступ до автентичних текстів, аудіо- та відеоматеріалів, інтерактивних тренажерів, що дозволяє учням частіше взаємодіяти з мовою, яку вони вивчають.

Окремої уваги заслуговує застосування технологій віртуальної та доповненої реальності. Вони створюють умови для імерсивного навчання, коли учень може зануритися в іншомовне середовище та взаємодіяти з матеріалом так, ніби він перебуває в реальній ситуації. VR і AR відкривають можливості для моделювання життєвих сценаріїв, віртуальних подорожей, виконання

практичних завдань, які важко або неможливо реалізувати в звичайних умовах. Такі технології підвищують рівень залученості учнів, активізують їхню навчальну діяльність та підсилюють мотивацію до вивчення іноземної мови.

Підсумовуючи теоретичні напрацювання щодо використання цифрових інструментів у навчанні старшокласників, можна стверджувати, що сучасні технології суттєво розширюють можливості освіти. Вони роблять навчання доступнішим і різноманітнішим, дають змогу враховувати індивідуальні потреби учнів, підтримують розвиток критичного мислення та сприяють формуванню стійкого інтересу до навчальної діяльності. Цифрові засоби вже не сприймаються лише як додаткові технічні ресурси – вони змінюють саму модель освітньої взаємодії, роблячи навчальний процес гнучким, динамічним і зорієнтованим на потреби сучасного учня.

РОЗДІЛ 2. ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

2.1. Особливості формування англомовної комунікативної компетентності учнів старших класів

У сучасних умовах глобалізації знання англійської мови перетворилося з бажаної переваги на необхідну складову життя. Англійська виступає мовою міжнародного спілкування, науки, технологічного розвитку, бізнесу й культурних взаємозв'язків. На тлі поступової інтеграції України в європейський та світовий освітній простір зростає потреба у формуванні в учнів уміння вільно спілкуватися англійською. Це особливо актуально для старшокласників, які готуються до вступу у заклади вищої освіти, професійної діяльності та дорослого життя.

Старша школа – це період інтенсивного розвитку особистості, критичного мислення, соціальної зрілості та усвідомленого ставлення до навчання. У цей час навчання іноземної мови має виходити за межі механічного засвоєння лексико-граматичних структур та сприяти розвитку повноцінної здатності до комунікації – тобто вміння ефективно висловлювати свої думки, розуміти співрозмовника, брати участь у діалозі, вести дискусії та орієнтуватися в міжкультурному контексті.

Згідно з загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, комунікативна компетентність включає мовну (linguistic), соціолінгвістичну (sociolinguistic) та прагматичну (pragmatic) компетенції, які мають формуватися гармонійно [19, с. 23-27]. Успішне її засвоєння можливе за умови створення автентичного мовного середовища, актуалізації мовленнєвих ситуацій, використання сучасних методик та, що особливо важливо сьогодні – інтеграції цифрових інструментів у навчальний процес.

Проблема розвитку англомовної комунікативної компетентності старшокласників сьогодні посідає особливе місце в освітньому дискурсі. Її

значущість пояснюється не лише потребою суспільства у молоді, здатній ефективно спілкуватися в іншомовному середовищі, а й модернізацією системи освіти України. У межах реформ Нової української школи старша школа орієнтується на компетентнісний і діяльнісний підходи, що вимагає оновлення змісту та методів навчання іноземної мови.

Формування такої компетентності потребує грамотної педагогічної організації, продуманого добору методичних прийомів, диференціації завдань відповідно до рівня підготовки учнів та створення позитивної мотивації до вивчення англійської мови. Важливою складовою цього процесу стає впровадження цифрових освітніх технологій, платформ, застосунків, інтерактивних ресурсів, які розширюють можливості навчання, забезпечують моделювання автентичних ситуацій спілкування та підвищують залученість учнів [35, с. 12-18].

Таким чином, формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи є комплексним процесом, який охоплює психолого-педагогічні, методичні та технологічні аспекти. У цій роботі розглядатимуться сучасні підходи, інструменти та засоби, які сприяють розвитку цієї компетентності відповідно до вимог часу.

Комунікативна компетентність – це здатність ефективно й адекватно використовувати мовні засоби для досягнення комунікативних цілей. Цей термін увів Д. Хаймс у 1966 році. Згідно з моделлю Канала і Суейна (1980), комунікативна компетентність включає такі компоненти [57, с. 1-47]:

- граматична компетентність – знання граматичних правил, лексики, фонетики, синтаксису. Цей компонент становить мовну основу для побудови правильних речень [57, с. 1-47];

- соціолінгвістична компетентність – розуміння норм мовленнєвого етикету, культурних контекстів. Охоплює вміння добирати мовні засоби відповідно до ситуації спілкування, ролей співрозмовників, соціальних норм та культурних контекстів [63, с. 269-293];

- дискурсивна компетентність – уміння логічно будувати зв'язне висловлювання або текст. Це здатність будувати зв'язні висловлювання, що логічно та структурно об'єднують окремі фрази в тексти або діалоги. [57];

- стратегічна компетентність – здатність долати мовленнєві труднощі за допомогою комунікативних стратегій. Передбачає вміння використовувати вербальні й невербальні стратегії для подолання труднощів у процесі спілкування (наприклад, перефразування, уточнення, використання жестів тощо) [56].

Згодом Lyle Bachman та Adrian Palmer запропонували більш деталізовану модель, де комунікативна мовна здатність розглядається як сукупність:

- мовної компетентності (language competence);
- стратегічної компетентності (strategic competence);
- психофізіологічних механізмів (psychophysiological mechanisms) [56].

Старшокласники вже мають певний життєвий і навчальний досвід, формуються як особистості з вираженою мотивацією до самореалізації. Вони більш свідомо ставляться до навчання, розуміють практичну цінність володіння іноземною мовою. У той же час учні можуть мати мовленнєві бар'єри, страх помилитися, а також нерівномірно розвинені мовні навички. Тому методика навчання має враховувати як когнітивні, так і емоційні особливості цієї вікової групи.

Учні старших класів характеризуються зростаючим рівнем самосвідомості, критичного мислення, прагненням до самостійності та самореалізації. У цьому віці актуалізується мотиваційна сфера, зокрема формується внутрішня навчальна мотивація, що пов'язана з майбутніми професійними та життєвими цілями. Це забезпечує передумови для впровадження особистісно орієнтованого навчання іноземних мов, де головна увага зосереджена на практичному використанні знань у реальних ситуаціях спілкування. [9, с. 27-33].

Когнітивні особливості старшокласників – зокрема розвиток абстрактного мислення, уміння аналізувати, синтезувати та аргументувати –

забезпечують здатність до опанування складних мовних конструкцій, стилістичних нюансів та міжкультурних аспектів спілкування. Здатність до рефлексії дозволяє учням ефективно оцінювати власний мовленнєвий розвиток та коригувати стратегії навчання [12, с. 145-149].

Водночас, формування англомовної комунікативної компетентності потребує врахування певних труднощів, притаманних цьому віковому етапу. Зокрема, це може бути нестабільність емоційної сфери, вплив соціального оточення, потреба у визнанні та підтримці. Тому важливо створювати сприятливе психолого-педагогічне середовище, що стимулює активну участь учнів у мовленнєвій діяльності, забезпечує позитивну мотивацію та знижує страх помилки [22, с. 41-47].

З педагогічної точки зору, учні старших класів можуть виступати повноцінними партнерами у процесі навчання, що передбачає залучення їх до постановки цілей, вибору навчальних матеріалів, участі в груповій роботі та проектній діяльності. Такий підхід сприяє розвитку не лише мовленнєвих умінь, а й навичок самонавчання, міжособистісної взаємодії та міжкультурної комунікації.

Серед ефективних підходів формування англомовної комунікативної компетентності старшокласників можна виділити такі:

1. Комунікативно-орієнтований підхід (Communicative Language Teaching), котрий передбачає максимальне використання мови в реальному або наближеному до реального середовищі.

2. Навчання через завдання (Task-Based Learning), коли учні виконують конкретні мовні задачі, що наближені до повсякденних.

3. Інтерактивні методи, тобто рольові ігри, дебати, групові дискусії, створення проєктів.

Використання цифрових технологій (онлайн-ресурси, мобільні додатки, відео з носіями мови) також позитивно впливає на рівень сформованості комунікативної компетентності [49].

Власюк В. зазначає, що незважаючи на тривалу практику навчання англійської мови у школах, рівень сформованості комунікативної компетентності в учнів залишається недостатнім. Особлива увага приділена тому, що традиційні методи, орієнтовані переважно на граматико-перекладний підхід, не забезпечують належного рівня розвитку навичок розуміння прочитаного й усного мовлення [10].

Власюк виокремлює такі чинники, що ускладнюють формування комунікативної компетентності:

- недостатня кількість автентичних текстів;
- обмежене використання інтерактивних методик;
- низький рівень мотивації в учнів;
- відсутність стратегій самостійного читання;
- акцент на формальне засвоєння лексики без її застосування в комунікативних ситуаціях [10].

Одним із результативних підходів розглядають Task-Based Learning, адже він дає змогу поєднувати мовні знання з практичними діями, розвиває самостійність учнів і підтримує формування вільного усного мовлення. Робота Власюк І. В. робить суттєвий внесок у розуміння цієї проблематики та має практичне значення в умовах освітньої реформи й оновлення методів навчання іноземних мов [10].

Таким чином, розвиток уміння спілкуватися англійською в учнів старших класів є процесом непростим, проте вкрай важливим. Щоб навчання було результативним, воно має спиратися на сучасні підходи, враховувати потреби та особливості підлітків і передбачати створення середовища, яке підтримує їхню мотивацію.

2.2. Формування англомовної комунікативної компетентності за допомогою цифрових інструментів

У сучасному освітньому просторі роль цифрових технологій постійно зростає. Електронні ресурси поступово стають основними інструментами, що забезпечують якісне навчання як у дистанційному режимі, так і під час очних занять. У цьому контексті особливо актуальним є вивараний добір цифрових інструментів, здатних реально підтримати й посилити процес формування англомовної комунікативної компетентності учнів.

Науковці сьогодні (серед яких С. Ніколаєва, О. Бігич, Н. Бориско, Г. Борецька та ін.) підкреслюють, що професійна компетентність учителя іноземної мови складається з кількох взаємопов'язаних компонентів:

- професійної іншомовної комунікативної компетентності;
- фахових компетентностей, до яких належать україномовна комунікативна, філологічна, психолого-педагогічна й методична;
- загальних компетентностей, що охоплюють наукові, соціально-особистісні та інструментальні уміння [4].

У сучасних умовах цифрової трансформації освіти важливо додати до цієї структури ще один важливий компонент – цифрову компетентність, що, на наш погляд, є необхідною складовою ефективного формування англомовної комунікативної компетентності. Цифрову компетентність розуміють як уміння свідомо, безпечно й результативно користуватися цифровими технологіями для навчання, професійної діяльності та участі в суспільному житті. Вона відкриває нові можливості для опанування іноземної мови: розвиток умінь читання, аудіювання, письма й говоріння завдяки інтерактивним платформам, симуляціям, мультимедійним інструментам та іншим електронним ресурсам.

Шкільна практика свідчить, що рівень цифрової обізнаності вчителів часто поступається цифровій грамотності учнів. Учителі іноземної мови іноді відчують труднощі у впровадженні новітніх цифрових рішень у процес навчання, не завжди здатні ефективно працювати з великими обсягами інформації, обрати якісний автентичний контент або створювати власні

інтерактивні матеріали. Водночас саме ці вміння є критично важливими для реалізації сучасної методики викладання англійської мови, що передбачає зміщення акценту з репродуктивного навчання на продуктивне, критично-аналітичне й діяльнісне.

Серед низки цифрових платформ, що дозволяють створювати інтерактивні навчальні ресурси, виділяємо:

- CourseLab – середовище для конструювання електронних посібників за принципом об'єктного моделювання. За допомогою цієї програми можна створювати навчальні блоки, що включають текст, звук, відео, флеш-анімації, тести тощо. Цей інструмент підтримує імпорт матеріалів із PowerPoint, створення сценаріїв взаємодії між об'єктами та синхронізацію з аудіоконтентом [20]. Завдяки цьому програмному забезпеченню можливо з легкістю створити мультимедійне навчальне середовище, яке сприяє формуванню комунікативної компетентності через активну взаємодію учня з контентом;

- FlipPDF – онлайн-платформа для створення цифрових посібників з можливістю додавання інтерактивних елементів: відео, аудіо, анімацій, які сприяють розвитку мовленнєвої активності учнів у візуально привабливому середовищі;

- Storyjumper – безкоштовний сервіс для створення ілюстрованих історій англійською мовою. Його можливості дозволяють учням не лише споживати навчальний контент, але й створювати власний – писати тексти, озвучувати історії, взаємодіяти в команді над спільними книжками, що розвиває всі аспекти іншомовної комунікативної компетентності.

Зазначимо, що цифрові освітні інструменти охоплюють широкий спектр ресурсів, поданих в електронно-цифровій формі, які містять навчальний контент, структуру й метадані, необхідні для ефективної організації навчальної діяльності. До таких інструментів належать освітні платформи, електронні підручники, тренажери, інтерактивні презентації, відеоуроки, онлайн-бібліотеки, словники, мобільні додатки для вивчення мов, ігрові сервіси тощо [38, с. 1-19].

Вважаємо, що у процесі навчання англійської мови цифрові інструменти виконують важливі дидактичні функції, адже вони сприяють розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письма), стимулюють мотивацію до навчання, забезпечують занурення в іншомовне середовище та створюють умови для реального чи змодельованого спілкування англійською мовою. Використання мультимедійного контенту (відео, аудіо, інтерактивних завдань) допомагає учням краще сприймати й осмислювати мовний матеріал, а також підвищує інтерес до предмету [10].

Попри широкі можливості цифрових інструментів у процесі формування англomовної комунікативної компетентності, педагоги, які інтегрують технології у курси англійської мови, часто стикаються з низкою викликів. Передусім це стосується доступності та надійності цифрових технологій, які є неоднаковими в різних закладах освіти або серед учнів. Важливою проблемою залишається і різний рівень цифрової грамотності учасників освітнього процесу: деякі учні та учителі потребують додаткового, іноді постійного навчання для ефективного використання інструментів онлайн-освіти.

Ще однією складністю є брак часу та ресурсів, так як використання інноваційних платформ і засобів навчання потребує зміни підходів до управління класом учнів, зокрема під час розв'язання технічних проблем безпосередньо на заняттях. Це, у свою чергу, вимагає від учителя гнучкості у ролі, здатності адаптуватися до зміненої структури навчального процесу, особливо в умовах онлайн-навчання, де змінюється динаміка спілкування та контролю за навчальною діяльністю.

Серед найбільш поширених цифрових інструментів, що формують комунікативну компетентність під час навчання англійської мови, можна виокремити:

- платформи для ведення блогів (WordPress, Blogger), що стимулюють письмову комунікацію;
- подкаст-сервіси (Podomatic), які сприяють розвитку навичок аудіювання;

- відеохостинги (YouTube, Vimeo, Slideshare), що забезпечують автентичне мовне середовище;
- віртуальні енциклопедії та вікі-проекти, які формують уміння працювати з інформацією;
- системи управління навчанням (Moodle), які підтримують структуроване навчання;
- соціальні мережі (Facebook, Twitter) як засоби для неформальної мовної практики;
- освітні платформи типу Edmodo, що дозволяють створювати повноцінне навчальне середовище [68].

Значна частина цих інструментів була запозичена з інших сфер діяльності, однак ефективно адаптована до освітнього процесу. Бойко Я. відзначає й те, що мобільні пристрої (смартфони, планшети, iPod) є зручною платформою для інтеграції цифрових рішень у навчання без потреби у складній технічній підготовці, так як більшість учнів вже активно користуються цими пристроями у повсякденному житті [11].

Розвиток навичок говоріння як одного з ключових компонентів англомовної комунікативної компетентності вимагає створення умов для активного обміну інформацією між мовцями, особливо у форматі взаємодії з реальними або віртуальними співрозмовниками. Найбільш ефективними у цьому контексті є цифрові інструменти, які дають змогу налагодити спілкування в реальному чи наближеному до реального режимі, зокрема, блоги, чати, соціальні мережі та вебінари.

Крім того, цифрові інструменти сприяють переосмисленню ролі самого учня в освітньому процесі. Із пасивного слухача він перетворюється на активного учасника, який шукає інформацію, аналізує, ставить запитання, коментує, взаємодіє з іншими [50]. Таке активне залучення є ключовим чинником формування не лише мовних, а й комунікативних, критично-аналітичних та міжкультурних компетентностей. У цьому процесі важливу роль відіграє співнавчання (peer learning), яке реалізується, наприклад, у групових

онлайн-проектах або в міжнародних eTwinning-платформах, де школярі з різних країн виконують спільні завдання англійською мовою [60].

Варто також підкреслити, що цифрові інструменти дозволяють персоналізувати навчання, що особливо важливо в умовах різнорівневих груп. Онлайн-платформи можуть адаптувати складність завдань, темп подачі матеріалу, а також надавати аналітику результатів, що дає змогу вчителю оперативно виявляти прогалини та планувати індивідуальну траєкторію навчання.

Такі ресурси як блоги, чати та платформи для відеозв'язку використовуються не лише для обміну інформацією та коментування, але й як засіб розвитку усного мовлення, комунікативних стратегій, а також для встановлення контактів з носіями мови та ровесниками з інших країн. Участь у таких видах онлайн-активностей мотивує учнів до використання англійської мови у реальних комунікативних ситуаціях, сприяє засвоєнню нової лексики та формує навички самостійного мовлення.

Читання англомовних текстів у цифровому середовищі (новини, блоги, навчальні статті, електронні книги) формує здатність працювати з різними видами текстів, розвивати критичне мислення, збагачувати пасивний і активний словник. Сучасні електронні бібліотеки та навчальні платформи часто містять гіперпосилання, словники, інтерактивні завдання, що дозволяє учневі одночасно читати, перекладати й відпрацьовувати незнайомі слова, які у подальшому можна використати у спілкуванні.

Хоча заняття з індивідуальним викладачем залишаються ефективною формою навчання, вони не завжди є доступними. У цьому разі альтернативою виступають спеціалізовані мовні відеоканали, блоги та подкасти, які допомагають покращити вимову, навчитися розуміти мовлення на слух і ознайомитися з особливостями живої, автентичної англійської мови. Зокрема, відеоблоги відіграють важливу роль у розвитку усного мовлення, адже вони дозволяють не лише спостерігати за комунікацією, але й долучатися до неї, коментуючи або створюючи власний контент.

Як зазначено у дослідженні, блоги сприяють більш широкому застосуванню словникового запасу, ніж традиційні уроки, стимулюють творче використання лексики в контексті та формують навичку висловлювати особисту думку власними словами [67]. Завдяки різноманітності тем обговорення, учні змушені виходити за межі шаблонних відповідей, обирати мовні засоби відповідно до комунікативної ситуації, що позитивно впливає на якість мовлення.

Також ефективним засобом розвитку комунікативних навичок є мобільне навчання (*mobile learning*), яке дозволяє навчатися в зручний час і в зручному місці. Сучасні мобільні додатки забезпечують регулярний контакт з мовою, що особливо важливо для підтримання і автоматизації лексичних та граматичних навичок. Використання *push*-нагадувань, мінітестів, інтерактивних ігор активізує когнітивну діяльність та підвищує інтерес до навчального процесу.

Важливою складовою формування комунікативної компетентності є вміння ефективно спілкуватися в письмовій формі. У цьому аспекті цифрові інструменти дають змогу створювати реальні ситуації комунікації, де учень повинен виразити власну думку, відреагувати на коментар, написати повідомлення чи описати подію. Такі завдання значно ефективніші, ніж умовні письмові вправи з підручника, адже стимулюють учня до осмисленого вибору мовних засобів.

Крім того, публічність висловлювань в онлайн-просторі формує в учнів відповідальніший підхід до підготовки повідомлень, зумовлює глибше осмислення змісту та сприяє розширенню словникового запасу. Участь у блогах підтримує не лише розвиток мовлення, а й формує навички безперервної освіти та самоосвіти [61, с. 287-293], що є невід'ємним елементом сучасної мовної підготовки.

Соціальні мережі та месенджери (зокрема Facebook, Skype, WhatsApp) відкривають нові можливості для формування англомовної комунікативної компетентності, оскільки дозволяють учням встановлювати неформальне спілкування з однолітками з інших країн. Таке листування сприяє не лише

розвитку мовленнєвих навичок, але й підтримує міжкультурну комунікацію, яка є важливою складовою сучасної іншомовної компетентності.

У процесі взаємодії у цифровому середовищі учні активно засвоюють лексичні одиниці, характерні для інтернет-дискурсу, в тому числі розмовні вирази, скорочення та елементи сучасного молодіжного сленгу, що використовуються в реальному комунікативному контексті. Такий досвід є особливо цінним, оскільки забезпечує природне мовне занурення та підвищує мотивацію до вивчення англійської мови.

Отже, хоча цифрові технології створюють нові перспективи для формування англомовної комунікативної компетентності через інтерактивність, мобільність і доступ до автентичного контенту, втім їх впровадження супроводжується низкою методичних, технічних та організаційних викликів. Подолання цих бар'єрів потребує комплексного підходу до підготовки педагогів, модернізації інфраструктури та осмисленого підбору цифрових інструментів відповідно до освітніх цілей.

Таким чином, застосування цифрових інструментів у процесі навчання англійської мови сприяє ефективному формуванню комунікативної компетентності школярів, розширює доступ до якісного мовного контенту, підвищує автономність учнів та відповідає вимогам сучасної цифрової освіти.

2.3. Комплекс вправ для формування англомовної комунікативної компетентності учнів 10-го класу з використанням цифрових технологій

Формування англомовної комунікативної компетентності в старшокласників потребує системного підходу, що поєднує цілеспрямовану мовну підготовку з опануванням сучасних цифрових інструментів. У контексті освітньої парадигми XXI століття комунікативна компетентність більше не обмежується традиційним мовним аспектом, вона інтегрує здатність ефективно використовувати цифрові ресурси для реальної комунікації, самовираження, навчання та міжкультурної взаємодії.

Важливо розуміти, що учні 10-х класів мають уже достатньо розвинену мовну базу для переходу від репродуктивного мовлення до більш продуктивних, креативних форм іншомовної діяльності. У цьому віці значно зростає роль самостійної роботи, мотивації до використання мови в реальних або наближених до реальності умовах. Саме цифрові технології дозволяють моделювати такі ситуації, забезпечуючи природність, різноманітність і гнучкість навчального середовища. З метою формування англомовної комунікативної компетентності учнів 10-го класу нами було розроблено комплекс вправ з використанням цифрових технологій, що можна зреалізувати в межах навчального процесу.

Вправа 1. Онлайн-дискусія “Is social media a threat or an opportunity for teenagers?”.

Мета: розвивати в учнів уміння переконливо висловлювати власну позицію англійською мовою, будувати аргументи та відповідати на позицію співрозмовника. Вправа також спрямована на покращення навичок взаємодії в онлайн-просторі та формування соціальної й комунікативної компетентностей.

Матеріали: Padlet для обміну письмовими повідомленнями; Microsoft Teams або інша платформа для відеоспілкування; підбір мовних фраз для дискусії (I agree with..., I see what you mean..., From my perspective...) (див. додаток А).

1. Discussing opinions.

a). Read the statements below. Think about your own opinion. Use the adjectives from the box.

Adjectives Box:

useful • unnecessary • interesting • difficult • enjoyable • boring • helpful
• confusing • important • stressful

Statements:

1. Learning a foreign language.
2. Doing homework every day.

3. Using smartphones in class.
4. Group projects at school.
5. Watching educational videos.

My opinion: _____

b). Write a short comment (2-3 sentences) expressing your opinion. Use 2-3 adjectives from the box.

Example:

I think learning a foreign language is very important and enjoyable. Sometimes it can be difficult, but it is always useful.

My comment: _____

c). Read your classmates' comments. Write at least two replies using the following phrases:

I agree because...

I see your point, but...

In my opinion...

That's interesting because...

I understand, however...

Examples:

I agree because learning languages helps us in the future.

I see your point, but I think smartphones are distracting.

My replies:

1. _____
2. _____

Очікуваний результат: покращення навичок аргументування, уміння сприймати й аналізувати думки інших, розвиток гнучкості мовлення та впевненості в онлайн-комунікації.

Вправа 2. Цифрова презентація “A place I dream to visit” / “The future school: my vision”.

Мета: розвивати навички створення мініпроектів англійською мовою, навчити структуровано подавати інформацію, добирати релевантну лексику та працювати з інструментами цифрової презентації.

Матеріали: Canva, Google Slides або Genially; технічні засоби для демонстрації презентацій (див додаток Г)..

2. Digital presentation: “A place i dream to visit” / “The future school: My Vision”.

a). Choose one of the topics and prepare a short digital presentation.

My topic: _____

b). Choose your topic. Select key words and phrases that describe your ideas.

Create a digital presentation with text, images, and graphics. Organise your presentation into three parts: introduction, main ideas, conclusion. Prepare a short spoken explanation (1-2 minutes). Present your work to the class.

Useful phrases:

In my vision...

I imagine that...

I dream of visiting...

The place I chose is...

In the future, I believe...

My main idea is that...

To sum up...

Example:

In my vision, the school of the future will combine traditional lessons with advanced digital technologies that help students learn in their own way.

Очікувані результати: учні вдосконалюють навички самопрезентації, творчого мислення та роботи з цифровими інструментами.

Вправа 3: “Grammar Meme Generator”.

Мета: закріпити граматичні структури в творчому форматі, розвинути уміння застосовувати правила у власних прикладах та пояснювати їх іншим.

Матеріали: Canva або imgflip.com для створення мемів; набір граматичних конструкцій (Conditionals, Wish, Used to, Modals); зразки правильних структур (див. додаток Б).

3. Grammar meme generator.

a). Choose one grammar structure:

Conditionals • Wish • Used to • Modals

My choice: _____

b). Create Your Meme – Follow the Steps:

1. Choose a grammar structure.

2. Find or create an image for your meme (funny, relatable, or educational).

3. Add one short English sentence that correctly uses the grammar structure.

4. Write a short explanation of the rule or why this form is used.

5. Present your meme to the class and give one more example using the same grammar structure.

Useful tips for creating a meme:

Keep the sentence short and clear.

The picture should match the meaning or joke.

Make sure the grammar structure is correct and visible.

Add a funny caption if you want – humour helps learning!

Example sentence:

If I were you, I would start earlier.

Example explanation:

This is the Second Conditional. We use it to talk about imaginary or unreal situations in the present or future.

Очікувані результати: учні краще запам'ятовують структури завдяки їх креативному використанню.

Вправа 4. Інтерактивне читання з ReadTheory і групове обговорення у Google Docs.

Мета: розвивати вміння працювати з англomовним текстом, аналізувати зміст, робити висновки та співпрацювати у групі.

Матеріали: ReadTheory; Google Docs; орієнтовні питання для аналізу тексту. (див. додаток В).

4. Interactive reading and group discussion.

a). Read the assigned text on ReadTheory and complete the quiz.

Score: _____

The Mysterious Box

One rainy afternoon, twelve-year-old Daniel was cleaning the attic when he discovered a small wooden box covered in dust. It had no lock, no key, and no hinges – just a smooth surface with strange symbols carved on top. Daniel tried to open it, but the box wouldn't move, as if it were sealed by something other than glue.

Curious, he took the box downstairs and showed it to his grandmother. The moment she saw it, her face turned pale. She whispered that the box had belonged to Daniel's great-grandfather, who disappeared during an expedition many years ago. According to family stories, he believed the box contained something that could "change the future".

That night, Daniel placed the box on his desk. As he reached out to touch the carvings again, the symbols began to glow softly. The box slowly opened – just a few centimeters – and a cold wind filled the room, even though the window was closed. Daniel stepped back, unsure whether to open it fully or call for help. What he didn't know was that this moment would change his life forever.

b). Discuss the following together:

- the main idea of the text;
- an alternative title;
- a possible continuation of the story.

Group notes: _____

c). Write a short conclusion in the shared Google Doc.

Group conclusion: _____

Useful phrases:

The main idea is...

I think the text suggests that...

A better title could be...

The story could continue like this...

To conclude, we believe...

Очікуваний результат: учні удосконалюють критичне мислення, аналіз тексту та вміння співпрацювати.

Вправа 5. Аудіювання з інтерактивним аудіо на Edpuzzle (“Teenagers and technology”).

Мета: розвивати розуміння автентичного аудіо, формувати навички реакції на інформацію і застосування лексики у комунікативних ситуаціях.

Матеріали: Edpuzzle; список лексики (“Technology”, “Digital habits”); картки для рольової гри.

5. Listening: “Teenagers and technology” (Edpuzzle Audio).

Audio text: How teenagers use technology today

Nowadays most teenagers use technology every single day. Many of them start their morning by checking their phones – they look at messages, notifications from social media, or watch short videos. On average, teenagers spend about four to six hours online, although some use their devices even longer.

There are several reasons for this. First of all, technology helps them stay connected with friends. Many young people say they feel more confident communicating online than face-to-face. Secondly, technology is an important tool for studying. Students use educational apps, online dictionaries, and YouTube videos to help them with homework.

However, the video also mentioned some problems. One of the biggest issues is screen addiction. Some teenagers spend too much time online and find it difficult to focus on real-life activities. Another problem is multitasking. Many believe they can study while using social media, but in fact it reduces concentration.

On the positive side, technology can encourage creativity. Teenagers make videos, edit photos, create music, or learn new skills such as programming. Experts

say that balanced digital habits are key. They recommend limiting screen time in the evening, taking short breaks while studying, and practicing online safety.

In conclusion, technology offers many opportunities, but teenagers should learn to use it wisely.

Listening tasks:

A. Pre-listening

Look at the vocabulary and match the words to their meanings:

screen time • device • addiction • social media • online safety • notifications
• digital habits • multitasking

1. _____ using several things at the same time
2. _____ being too dependent on something
3. _____ time spent using phones or computers
4. _____ warnings or alerts on your phone
5. _____ the way people behave online
6. _____ a phone, tablet or computer
7. _____ platforms for communicating online
8. _____ rules for staying safe on the Internet

B. While-listening

Task 1. Choose the correct answer (A, B, C).

1. Teenagers usually start their day by...
2. A. reading books
3. B. checking their phones
4. C. talking to parents
5. On average teenagers spend...
6. A. 1 hour online
7. B. 4–6 hours online
8. C. the whole night online
9. Technology helps students because...
10. A. they play more games

11. B. they use educational apps and videos
12. C. they don't have homework
13. One big problem mentioned is...
14. A. the price of new phones
15. B. screen addiction
16. C. not enough Wi-Fi
17. Experts recommend...
18. A. using social media during homework
19. B. limiting screen time
20. C. buying more devices

Task 2. True or False.

1. Teenagers feel more confident offline than online. ____
2. Multitasking actually reduces concentration. ____
3. Technology cannot be used for creativity. ____
4. Experts advise taking breaks while studying. ____

Task 3. Short answers.

1. Why do teenagers spend so many hours online?
2. What problems connected with technology are mentioned?
3. What positive effects of technology are described?

C. Post-listening

Task 4. Speaking. Discussion prompts:

- Do you agree that teenagers spend too much time online?
- Do you think multitasking is effective?
- What are your own digital habits?
- What advice would you give to your classmates?

Очікуваний результат: учні тренують аудіювання, говоріння й уміння застосовувати лексику в реальному спілкуванні.

Вправа 6. "Podcast Club".

Мета: формувати навички аудіювання й усного мовлення, розвивати вміння аналізувати інформацію та створювати власні аудіопродукти.

Матеріали: короткі подкасти (Spotify, BBC, Ello); Google Meet; Vocaroo.

6. Podcast club.

a). Listen to a short podcast on the topic of the lesson.

b). Discuss in small groups:

What the podcast is about...

The speaker's main idea...

The most interesting point...

Whether you agree or disagree and why...

c). Create your own mini-podcast (1-2 minutes). Record a short audio message on the same topic using Vocaroo.

d). Share your recording in the class chat and listen to your classmates' podcasts.

e). Leave at least two comments using the phrases:

I liked the idea that...

I agree because...

In my opinion...

What you said about... was interesting...

I would add that...

Очікувані результати: учні вчаться працювати з автентичним аудіо та створювати власні висловлювання.

Вправа 7. Створення цифрових історій у Storyjumper ("An unexpected adventure").

Мета: розвивати письмо, роботу в команді, творче мислення та вміння структурувати сюжет.

Матеріали: Storyjumper; лексика з тем "Adventure", "Unexpected events"; ілюстрації та шаблони.

7. Digital storytelling: "An unexpected adventure".

a). Work in groups and create a digital story using Storyjumper.

b). Follow the steps:

1. Choose the main idea of your adventure story. Plan the storyline:

- beginning;
- development;
- climax;
- ending.

2. Create your digital book with text and illustrations.

3. Use vocabulary from the themes: Adventure, Unexpected events.

4. Edit your story together to make it clear and logical.

c). Present your story to the class.

Useful phrases:

Suddenly...

Out of nowhere...

The most surprising moment was...

In the end...

Our adventure begins when...

What happened next was unexpected...

Очікуваний результат: формуються навички оповіді, редагування тексту та командної роботи.

Вправа 8. Квест-гра “London Challenge”.

Мета: інтегрувати читання, аудіювання, письмо та говоріння в ігровій формі; розвивати мотивацію й цифрову грамотність.

Матеріали: Genially або Google Forms; QR-коди; мінізавдання з різних видів діяльності.

8. London challenge (Quest game).

a). Follow the London route and complete the tasks at each location.

b). Scan the QR codes and do the interactive activities:

- reading tasks;
- listening tasks;
- grammar questions;
- short written answers.

Collect the keys to unlock the next location.

c). When you finish the quest, choose one London location and create a short mini-presentation about it.

Useful phrases:

This location is famous for...

I learned that...

One interesting fact is...

In my opinion, the most exciting place was...

The key helped us move to...

Очікувані результати: учні розвивають вміння працювати з цифровими інструментами.

Вправа 9. “Find your partner in the Chatroom”.

Мета: розвивати діалогічне мовлення, уміння ставити запитання та підтримувати онлайн-спілкування.

Матеріали: Zoom/Teams з breakout rooms; чат; ролі-картки з описом персонажа; мовні кліше для запитань (див. додаток Г).

9. Find your partner in the Chatroom.

a). Read your role card and learn about your character.

b). Work in breakout rooms. Ask your classmates questions to find the person whose interests are most similar to yours. Use questions like:

Where are you from?

What do you usually do after school?

Do you like sports or music?

What are your hobbies?

What's your favourite free-time activity?

c). Return to the main room and present the partner you chose. Explain why you think you are a match.

d). As a group, discuss which questions were the most effective.

Useful phrases:

I think we are a good match because...

We both like...

My character is interested in...

I chose... because...

One useful question was...

Очікувані результати: учні: тренують постановку запитань і коротких відповідей; удосконалюють навички неформального онлайн-спілкування.

Вправа 10. “Interactive Vocabulary Quiz”.

Мета: закріпити лексику та перевести її в активний словниковий запас за допомогою онлайн методів.

Матеріали: Kahoot / Quizizz (див. додаток Д).

10. Interactive vocabulary quiz.

a). Play the quiz. Join the Kahoot or Quizizz game and complete the vocabulary quiz. You can play individually or in teams.

Score / Result: _____

b). Choose five new words from the quiz and write your own sentences using them.

My sentences:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

c). Add your sentences to the shared Google Doc. Read your classmates' sentences and check if the words are used correctly.

Useful Phrases:

I learned that...

A new word for me was...

I used this word because...

My example sentence is...

Очікувані результати учні: закріплюють та активізують нову лексику; тренують використання слів у власних реченнях; практикують взаємодію в цифровому середовищі.

Вправа 11. “My Digital CV”.

Мета: формувати навички формального самопрезентаційного мовлення, використання Present Perfect та опису досвіду.

Матеріали: онлайн-конструктор резюме (наприклад, Zety); шаблони розділів CV: Personal Information, Education, Skills, Achievements.

11. My digital CV.

a). Create your digital CV using an online CV builder. Include the sections:

- personal information;
- education;
- skills;
- achievements;
- experience (if any).

Use Present Perfect to describe your experience and achievements.

My CV sections: _____

b). Present your CV to the class (1-2 minutes). Talk about your background, skills, and achievements.

c). Answer your classmates' questions about your CV.

Useful Phrases:

I have completed...

I have taken part in...

I have developed skills in...

I have studied...

One of my achievements is...

I am good at...

Очікувані результати: учні: опановують структуру англomовного CV; підвищують упевненість у самопрезентації та відповідях на запитання.

Вправа 12. “Video challenge: How-to video”.

Мета: розвивати вміння пояснювати послідовність дій англійською, використовувати онлайн застосунки.

Матеріали: CapCut/Canva Video.

12. Video Challenge.

a). Choose a topic for your video. How to... (make something / cook something / learn something / fix something).

b). Write a short script explaining the steps. Use sequencing words: First... Then... After that... Next... Finally...

Example script:

How to Make a Fruit Smoothie

First, wash and cut the fruit.

Then, put the fruit into a blender.

After that, add yogurt and a little honey.

Next, blend everything until smooth.

Finally, pour the smoothie into a glass and enjoy!

c). Record a 1–2 minute video. Show and explain each step clearly.

d). Edit your video. Use CapCut or Canva Video. Add text, transitions, or simple animations.

e). Present your video to the class. Explain what you did and what the final result is.

Useful phrases:

You will need...

The first step is...

Make sure you...

Don't forget to...

In the end, you will have...

Очікувані результати: учні вчаться чітко й логічно давати інструкції англійською; отримують базовий досвід створення та монтажу відео.

Вправа 13. Аудіювання відео-діалогу “At The Cyber Café”.

Мета: формування навички розуміння англомовного діалогу на слух у побутовій ситуації, активізація лексики з теми «Інтернет-кафе».

Матеріали: відео на YouTube.

13. Listening: “At the cyber café” (Video dialogue).

Dialogue: “At the Cyber Café”

Assistant: Hi there! Welcome to the Cyber Café. How can I help you today?

Customer 1: Hello. Could you help me log in? It’s my first time here.

Assistant: Of course. Just type your username here and your password below. Then click “Log in”.

Customer 1: Thanks! And... how much do I pay per hour?

Assistant: It’s two euros per hour. You can pay at the counter when you finish.

Customer 2: Excuse me, I’d like to surf the web and check my emails. Is this computer free?

Assistant: Yes, it is. You can use it as long as you need. If you want to print something, the printer is next to the window.

Customer 2: Great! I actually need to print a document. How much does printing cost?

Assistant: Black-and-white printing is 20 cents per page, and colour printing is 50 cents per page.

Customer 1: Do you also have scanning?

Assistant: Yes, we do. Scanning is free if you’re using the computers.

Customer 2: That’s really helpful. Thank you!

Assistant: No problem. If you need anything else, just let me know.

Customer 1: Thanks for your help. Now I can surf the web.

Customer 2: And I can print my document. This café is really useful!

a). Watch the video “At the cyber café”. Pay attention to phrases such as:
log in • surf the web • pay by the hour • check emails • print documents

b). While you watch, answer the built-in questions.

c). Work in pairs and discuss:

What the customers need;

What the assistant says;

What services the cyber café offers;

Which phrases from the video you heard and understood.

Useful phrases:

Could you help me log in?

I'd like to surf the web.

How much do I pay per hour?

I need to print something.

The main idea of the dialogue is...

Example discussion answers:

The customers need computer access, printing, and help logging in.

The assistant gives instructions and explains prices.

The café offers internet access, printing, scanning, and paid computer time.

Очікувані результати: учні розпізнають ключові фрази в природному темпі мовлення, краще розуміють британську вимову, засвоюють лексику типу log in, surf the web, pay by the hour. Після вправи учні більш упевнено відтворюють інформацію, тренують уміння слухати без постійного перекладу.

Вправа 14. Інтерактивна вправа на Liveworksheets.

Мета: автоматизація використання лексики та фраз, пов'язаних з інтернет-кафе.

Матеріали: інтерактивний робочий аркуш.

14. Interactive vocabulary practice (Liveworksheets)

a). Open the interactive exercise on Liveworksheets.

b). Complete the tasks:

- fill in the gaps;
- match the words to the pictures;
- choose the correct option.

The vocabulary focuses on cyber café services and internet-related phrases.

c). Submit your answers or check and correct them independently after the platform shows your results.

Useful vocabulary:

log in;

surf the web;

print files;

check emails;

pay by the hour;

internet access.

Example sentences:

I usually log in with my student account.

You can surf the web for information.

They allow you to print files for a small fee.

Очікувані результати: покращується правопис тематичних слів, учні вільніше орієнтуються в інтерфейсі платформи, швидше розрізняють схожі слова та структури. Миттєвий зворотний зв'язок підвищує мотивацію та змагальність.

Вправа 15. Інтерактивні вправи на Wordwall (елементи e-mail).

Мета: закріплення стилістичних особливостей електронного листа та відповідної лексики.

Матеріали: вправи Wordwall (див. додаток Е).

15. Wordwall practice: Parts of an e-mail.

a). Open the assigned Wordwall activity. Match the phrase to the part of the e-mail or Choose the correct greeting/closing.

b). Complete the game-based tasks and check your score.

c). Discuss your results in class.

Talk about which phrases are formal, informal, or neutral.

Useful phrases:

Dear Sir or Madam, (formal);

Hi there, (informal);

I'm writing to... (formal/neutral);

Looking forward to... (neutral);

Best regards, (formal);

Take care, (informal).

Example classification:

Formal: Dear Sir or Madam, Best regards, I'm writing to...

Informal: Hi there, Take care

Neutral: Looking forward to...

Очікувані результати: учні чіткіше розрізняють формальні та неформальні фрази, краще запам'ятовують сталі вирази (Looking forward to...). Ігрова форма сприяє повторенню та підвищує залучення.

Вправа 16. Liveworksheets: природні катастрофи.

Мета: ознайомлення з тематичною лексикою (earthquake, flood, avalanche тощо), формування розуміння тексту.

Матеріали: онлайн-вправа з читання.

16. Liveworksheets: Natural disasters

a). Read the short text about natural disasters.

Pay attention to words such as:

earthquake • flood • avalanche • hurricane • wildfire • drought

b). Complete the online tasks:

- choose the correct word;

- fill in the missing word.

c). Work in pairs and discuss the questions about the text. Use the words from the exercise when explaining your ideas.

Useful phrases:

A natural disaster is...

It happens when...

The text says that...

In my opinion...

One example is...

Example ideas:

A flood happens when water rises above normal levels.

A drought is a long period with very little or no rain.

Очікувані результати: учні краще розуміють нові слова в контексті, тренують вимову складних слів, починають пояснювати значення англійською. Візуальний матеріал підсилює запам'ятовування.

Вправа 17. Урок-обговорення.

Мета: розвиток усного мовлення, уміння описувати причини та наслідки природних катастроф.

Матеріали: презентація (див. додаток Є).

17. Discussion lesson: Natural disasters.

a). Look at the presentation about earthquakes or floods.

b). Work in groups and discuss:

What causes the disaster.

What the consequences might be.

How people can stay safe.

c). Write three sentences using the First Conditional.

Example:

If an earthquake happens, I will...

Use these patterns:

If there is a flood, people will...

If the ground starts shaking, we will...

d). Share your sentences with the class.

Useful phrases:

One possible cause is...

As a result...

People might...

If this happens...

To stay safe, we will...

Example First Conditional sentences:

If a wildfire spreads, people will leave the area.

If it rains heavily for days, there will be a flood.

Очікувані результати: зростає мовленнєва активність, учні висловлюють емоції та припущення, використовують умовні речення першого типу. Формується навичка реагувати на ситуацію англійською.

Вправа 18. Флеш-картки на Quizlet.

Мета: закріпити правила безпеки та ключову лексику з теми катастроф.

Матеріали: набір карток Quizlet (див. додаток Ж).

18. Quizlet Flashcards: Safety rules & Disaster vocabulary.

a). Open the Quizlet set and study the cards in “Learn” mode.

b. Test yourself using other modes such as

Flashcards, Match, or Write.

c). In class, discuss which safety rule you think is the most important and why.

Useful phrases:

One important safety rule is...

I think it matters because...

In case of a disaster...

We should always...

Example ideas:

One important safety rule is to stay away from windows during an earthquake.

In case of a hurricane, we should always prepare an emergency kit.

Очікувані результати: підвищується автоматизація лексики, учні краще орієнтуються у функціях Quizlet, можуть самостійно працювати з матеріалом. Зростає впевненість у висловлюванні власної думки.

Вправа 19. Wordwall: Second Conditional.

Мета: навчити будувати умовні речення другого типу, розвивати творче письмо.

Матеріали: інтерактивна гра.

19. Wordwall: Second Conditional.

a). Complete the Wordwall activity “If I won the lottery...”. Practise forming Second Conditional sentences.

b). Write a short creative task. Create a mini-story or a dialogue using at least three Second Conditional sentences.

Example ideas:

- a dream adventure;
- a conversation between two friends;
- an imaginary future life.

c). Share your ideas with the class. Discuss which stories or dialogues were the most creative or unexpected.

Useful phrases:

If I won the lottery, I would...

If I had more time, I would...

If I lived in another country, I would...

My character would...

Mini-example:

If I found a magic key, I would open a secret door. My best friend would follow me, and we would discover a hidden world.

Очікувані результати: учні впевнено формують Second Conditional, фантазують і використовують лексику в нових контекстах. Зростає зацікавлення через креативність та ігрову форму.

Вправа 20. Wordwall: лексика зі спогадів.

Мета: закріпити лексику на тему спогадів і минулих подій за допомогою онлайн-завдання.

Матеріали: онлайн-завдання.

20. Wordwall: Memories vocabulary.

a). Complete the Wordwall activity. Match each word with its correct definition.

b). Work in pairs. Create 2–3 sentences about imaginary memories using the new vocabulary.

Examples:

Once, in the past, I visited a castle made of glass.

One of my memories is about flying over the ocean.

c). Read your sentences to your partner. Check that you both understand the vocabulary correctly and use the words in the right context.

Useful phrases:

I remember when...

Once, in the past...

A long time ago...

One of my memories is...

It means that...

Очікувані результати: учні зменшують кількість лексичних помилок, впевнено застосовують нові вирази, покращують навички взаємодії в парі. Зростає самостійність у побудові висловлювань англійською.

Отже, вважаємо, що цей комплекс вправ демонструє, як цифрові технології можуть ефективно інтегруватися у процес формування англомовної комунікативної компетентності. Поєднання роботи з мультимедійними ресурсами, платформами для колаборативної діяльності, відео- та аудіоконтентом створює умови для активного залучення учнів до навчального процесу. Крім того, цифрові інструменти дозволяють індивідуалізувати навчання, адаптувати його до рівня та інтересів конкретного учня, що є важливою умовою реалізації особистісно орієнтованого підходу. Така практика сприяє не лише розвитку мовних навичок, але й формуванню загальнокультурної, інформаційної та соціальної компетентності учнів, необхідних для успішного функціонування в глобалізованому світі.

Висновки до розділу 2

Розвиток англомовної комунікативної компетентності в старшокласників є складним і багатовимірним процесом, у якому поєднуються мовні, соціокультурні, пізнавальні та технологічні аспекти. Учні цього віку вже здатні навчатися усвідомлено й цілеспрямовано, однак можуть зустрічати певні труднощі як емоційні, так і пов'язані з методами навчання. Тому педагог має враховувати психологічні особливості підлітків, підтримувати їхню внутрішню мотивацію до опанування мови та формувати розуміння того, що помилки є невід'ємною частиною процесу навчання.

Реалізація компетентнісного підходу в навчанні англійської мови вимагає переходу від репродуктивних до діяльнісно-орієнтованих методик, таких як комунікативне навчання, Task-Based Learning, інтерактивні форми роботи та використання цифрових ресурсів. Використання інформаційно-комунікаційних технологій значно розширює дидактичні можливості, забезпечує автентичність мовного середовища, сприяє самостійності учнів і розвитку стратегічної компетентності.

Аналіз сучасних досліджень і педагогічного досвіду свідчить, що традиційні методики вже не повністю відповідають запитам нинішніх учнів. У зв'язку з цим зростає потреба у впровадженні інноваційних підходів, які забезпечують цілісне, інтегроване та орієнтоване на особистість навчання. Ефективний розвиток англомовної комунікативної компетентності можливий лише тоді, коли навчальний процес поєднує мовну й соціокультурну складові, сприяє формуванню самостійності учня та враховує умови сучасного цифрового середовища.

Цифрові технології відіграють ключову роль у формуванні англомовної комунікативної компетентності учнів старших класів. Визначено, що ефективне використання цифрових інструментів передбачає не лише доступ до якісного навчального контенту, але й розвиток критичного мислення, креативності, цифрової грамотності та міжкультурної комунікації. Зокрема, платформи для створення презентацій, блогів, подкастів, інтерактивних завдань і цифрових

історій забезпечують учням можливість навчатися у гнучкому, динамічному й персоналізованому середовищі.

Розроблений комплекс вправ для 10-х класів демонструє практичні шляхи інтеграції цифрових технологій у навчальний процес, орієнтований на комунікативність, активну взаємодію та практичне застосування мови. Вправи моделюють реальні ситуації спілкування, розвивають мовні та соціокультурні навички, а також сприяють автономії учнів.

Разом з тим, виявлено низку труднощів, з якими стикаються вчителі, серед яких – недостатній рівень цифрової підготовки, технічні обмеження, потреба у методичній підтримці та адаптації традиційного уроку до цифрової парадигми.

Отже, використання цифрових технологій у розвитку англомовної комунікативної компетентності не лише відповідає потребам часу, а й потребує від учителя цілісного підходу, удосконалення власних цифрових навичок та постійного впровадження нових методичних рішень, орієнтованих на запити сучасних учнів.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

3.1. Організація та проведення експериментальних занять у вищій школі

Експериментальна робота є невід'ємною частиною наукового дослідження, оскільки саме вона дозволяє перевірити ефективність теоретичних положень і визначити практичну результативність запропонованих педагогічних рішень. У даному дослідженні експериментальні заняття були спрямовані на перевірку ефективності використання цифрових інструментів під час навчання англійської мови учнів старшої школи.

Метою експерименту було з'ясувати, наскільки застосування сучасних цифрових ресурсів (онлайн-платформ, мобільних застосунків, інтерактивних вправ, відео- та аудіоматеріалів) сприяє підвищенню мотивації учнів, розвитку їхньої комунікативної компетентності, а також удосконаленню умінь сприймання на слух, усного мовлення, читання й письма.

Під час проведення експериментальних занять важливо забезпечити зворотний зв'язок, залучати учнів до самооцінювання результатів, підтримувати позитивну емоційну атмосферу. Учитель виступає не лише як носій знань, а як координатор освітнього процесу, який спрямовує, мотивує та контролює діяльність учнів. Експериментальні заняття проводилися з двома групами учнів 10 класу: експериментальною та контрольною. У межах експериментальної роботи було розроблено та впроваджено добірку вправ, що мають на меті формування й удосконалення іншомовної комунікативної компетентності учнів у цифровому освітньому середовищі. Запропоновані вправи охоплювали основні форми мовленнєвої діяльності (слухання, читання, письмо та усне мовлення) та були побудовані з урахуванням принципів інтерактивності, автентичності, міжпредметної інтеграції та комунікативної спрямованості навчання.

До змісту експериментального матеріалу увійшли вправи на основі цифрових сервісів (Padlet, Canva, Edpuzzle, ReadTheory, Genially, Storyjumper, Quizlet, Wordwall, Liveworksheets), рольові й дискусійні завдання, творчі проєкти, квестові активності, завдання для розвитку граматичних і лексичних умінь у ситуаціях реального спілкування. Усі вправи були подані в уніфікованому форматі: мета, матеріали, інструкція, очікувані результати, що забезпечило системність і дозволило порівнювати ефективність різних видів діяльності.

Комплекс вправ був підібраний таким чином, щоб забезпечити поступове ускладнення навчальних завдань, поєднання репродуктивних і продуктивних видів діяльності та активне застосування цифрових ресурсів для посилення мотивації та активної участі учнів. Частина завдань мала творчий або дослідницький характер (створення мініпрезентацій, подкастів, відеороликів, цифрових історій), інша частина була спрямована на тренування конкретних мовленнєвих умінь (аудіювання через Edpuzzle, читання на ReadTheory, лексичні та граматичні тренажери на Wordwall і Quizlet).

Розроблений комплекс став основою педагогічного дослідження, метою якого було визначити вплив цифрових інтерактивних вправ на рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності учнів.

Використання цього набору вправ дозволило виявити зміни в мовленнєвому розвитку учнів, визначити найефективніші формати роботи та обґрунтувати педагогічні умови, які забезпечують результативність навчання англійської мови з використанням цифрових технологій. Таким чином, розроблені вправи стали ключовим інструментом формувального етапу дослідження та дали можливість отримати достовірні експериментальні дані щодо ефективності інтерактивних методів навчання у сучасній школі.

Кожне заняття складалося з трьох основних етапів (див. табл. 3.1.):

Таблиця 3.1.

Основні етапи занять

№	Етап	Характеристика
1.	Мотиваційний етап	Ознайомлення з темою та цілями уроку через презентації на інтерактивній дошці або короткі відео. Підготовка учнів до активної роботи шляхом обговорення попередніх знань та досвіду.
2.	Основний етап	Виконання вправ із використанням цифрових інструментів для розвитку навичок слухання, усного мовлення, читання, письма та граматики.
3.	Рефлексивний етап	Обговорення виконаних завдань, розбір типових помилок та надання відповідей на запитання учнів. Контроль засвоєння матеріалу через онлайн-тести та опитування на платформах Kahoot, Quizizz або Wordwall.

У якості дослідницької платформи було обрано Доброводівський ліцей імені Олександра Смакули Збаразької міської ради Тернопільської області. Саме там організували цикл занять з англійської мови для старшокласників. До участі долучилися 13 учнів віком 15-16 років. Навчальні сесії тривали з 10 лютого до 21 березня 2025 року, що дало можливість простежити зміни у формуванні письмових умінь та комунікативних навичок. Учасників поділено на дві вибірки: експериментальну та контрольну. Учні експериментальної групи працювали з використанням сучасних цифрових інструментів, тоді як контрольні групи навчалися за звичайною (традиційною) методикою англійської мови. Такий дизайн дослідження забезпечив можливість зіставити результати навчання та визначити фактичний вплив цифрових технологій на формування іншомовної комунікативної компетентності.

Використання цифрових інструментів стимулює підвищення мотивації та зацікавленості учнів. Використання мультимедійних ресурсів дозволяє диференціювати завдання за рівнем підготовки учнів і забезпечує зворотний зв'язок у реальному часі. Очікуваним результатом є підвищення рівня мовної компетентності та впевненості учнів у використанні англійської мови у різних комунікативних ситуаціях [39, с. 289-293].

Проведений аналіз організації та проведення експериментальних занять із використанням цифрових інструментів показав, що інтеграція мультимедійних платформ та інтерактивних вправ сприяє підвищенню ефективності навчання англійської мови у старших класах. Застосування інструментів таких як Edpuzzle, Kahoot, Quizlet, LearningApps та Wordwall дозволяє одночасно розвивати аудіювання, говоріння, читання та письмо, а також закріплювати граматику та професійну лексику [20].

Експериментальні заняття показали підвищену зацікавленість учнів та активну участь у навчальному процесі. Учні експериментальної групи краще засвоювали навчальний матеріал, проявляли креативність при виконанні письмових і презентаційних завдань, а також ефективніше використовували англійську мову у комунікативних ситуаціях.

Таким чином, інтеграція цифрових інструментів у навчання іноземної мови в старших класах є доцільною та ефективною, оскільки забезпечує: підвищення мотивації учнів, розвиток комунікативних компетенцій, ефективне закріплення граматики та лексики, можливість диференціації завдань відповідно до рівня підготовки учнів, формування умінь роботи з цифровими ресурсами та технологіями, що є актуальним у сучасному освітньому процесі.

3.2. Аналіз результатів експерименту

Проведення експериментального дослідження у сфері методики викладання англійської мови є важливим етапом наукового пошуку, оскільки воно дозволяє перевірити ефективність впровадження новітніх цифрових

інструментів у реальних умовах освітнього процесу. На відміну від теоретичних узагальнень, експеримент забезпечує можливість безпосереднього спостереження за змінами у навчальних досягненнях, мотивації та пізнавальній активності учнів.

Організація експериментальних занять у старшій школі передбачала визначення мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження, а також розробку відповідної програми, що включала відбір цифрових ресурсів та методик їхнього застосування. Особлива увага приділялася поєднанню інноваційних засобів навчання з традиційними підходами, що дозволяло створити умови для порівняння результатів та об'єктивного оцінювання їхньої ефективності.

Таким чином, вступний етап експерименту мав на меті сформулювати методичне підґрунтя для подальшого дослідження, окреслити організаційні умови та забезпечити відповідність навчальних завдань як освітнім стандартам, так і потребам учнів у вивченні англійської мови.

Проведення експерименту у старшій школі було спрямоване на перевірку ефективності застосування цифрових інструментів у навчанні англійської мови. Основною метою дослідження стало виявлення впливу інноваційних засобів навчання на рівень сформованості мовних компетентностей учнів та їхню навчальну мотивацію.

Експеримент складався з трьох етапів: констатувального, формувального та контрольного.

Констатувальний етап передбачав визначення вихідного рівня знань, умінь і навичок учнів з англійської мови. Для цього використовувалися тестові завдання та спостереження за навчальною діяльністю. Отримані результати дозволили встановити початковий рівень іншомовної компетентності та виявити проблемні аспекти у вивченні мови.

Метою констатувального експерименту було оцінити рівень розвитку цифрової та іншомовної комунікативної компетентностей учнів старших класів, а також встановлення особливостей застосування цифрових засобів під час викладання іноземної мови. Констатувальний етап дослідження проводився у

кілька етапів. Для досягнення поставлених цілей на кожному етапі застосовувалося визначення критерій, показників та відповідних діагностичних методів (див. табл. 3.2.).

Таблиця 3.2.

Діагностична карта констатуючого етапу дослідження

Методи	Цілі	Показники
Бесіда з учителем іноземної мови	Дослідити специфіку організації навчання за допомогою цифрових інструментів (платформ, застосунків, інтерактивних сервісів).	1. Частота використання цифрових ресурсів.2. Типи інструментів, які застосовує вчитель (Quizlet, Kahoot, Wordwall, LearningApps тощо).3. Визначення труднощів, що виникають під час інтеграції цифрових технологій у навчання.
Аналіз навчально-методичних матеріалів (електронних курсів, онлайн-завдань, презентацій, платформ)	Проаналізувати зміст і якість завдань з позиції розвитку мовленнєвих навичок учнів старших класів за допомогою цифрових інструментів.	1. Наявність інтерактивних вправ (аудіо, відео, тести, онлайн-ігри). 2. Ступінь відповідності завдань навчальним цілям та рівню учнів. 3. Використання мультимедійних засобів для формування комунікативної компетентності.

Тестування	Визначити початковий рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності та цифрової грамотності учнів.	1. Рівень володіння лексичними, граматичними та мовленнєвими навичками. 2. Уміння працювати з цифровими навчальними платформами. 3. Мотивація до використання цифрових засобів у процесі вивчення іноземної мови.
------------	---	--

Формувальний етап був спрямований на упровадження цифрових інструментів у навчальний процес. Зокрема, використовувалися інтерактивні платформи (Quizlet, LearningApps), мобільні додатки для тренування лексики та граматики, відеоресурси (Learning English). Експериментальні заняття поєднували традиційні методи викладання з інноваційними, що дозволяло активізувати навчально-пізнавальну діяльність учнів, підвищувати рівень мотивації та забезпечувати розвиток комунікативних умінь.

Контрольний етап передбачав підсумкову перевірку рівня іншомовної компетентності учнів після завершення формувального експерименту. Порівняння результатів з початковими показниками дало змогу об'єктивно оцінити ефективність застосованих цифрових інструментів, виявити їхні переваги та можливі обмеження у використанні.

Таким чином, організація експериментальних занять у вищій школі забезпечила не лише апробацію новітніх технологій у практиці навчання англійської мови, але й створила підґрунтя для подальших наукових узагальнень та вироблення методичних рекомендацій щодо інтеграції цифрових інструментів у освітній процес.

На основі отриманих даних констатувального та формувального етапів було здійснено порівняльний аналіз рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності студентів експериментальних і контрольних груп.

Для дослідження використовувався метод бесіди. Було проведено інтерв'ю з учителями англійської мови старших класів з метою виявлення особливостей використання цифрових інструментів у навчальному процесі. У процесі бесіди педагогам було поставлено десять запитань (див. додаток II).

З відповідей запитання з'ясувалося, що при вдосконаленні граматичних, лексичних та мовленнєвих навичок учнів педагоги віддають перевагу комбінуванню традиційних і сучасних методів навчання. Зокрема, додаткові завдання та цифрові інструменти використовуються у разі труднощів із засвоєнням матеріалу. Вчителі зазначили, що вибір інструменту або методу залежить від теми конкретного заняття та цілей уроку.

Також було виявлено, що вік учнів не відіграє ключової ролі, оскільки старшокласники вже мають сформовані базові мовленнєві та цифрові навички, які можна ефективно розвивати за допомогою інтерактивних технологій. Наприклад, у класах використовуються інтерактивні дошки, онлайн-платформи (LearningApps, Quizlet, Kahoot) та мультимедійні презентації. Педагоги зазначають, що наочність і інтерактивність допомагають краще засвоювати матеріал, проте надлишок цифрових елементів може відволікати та знижувати ефективність уроку.

У процесі експерименту було проаналізовано завдання із використанням цифрових інструментів: інтерактивні вправи для читання, аудіювання, діалогів та граматичних завдань, спрямованих на розвиток комунікативної компетентності учнів. Було встановлено, що компоненти комплексу вправ взаємодоповнюють один одного. В основі розробок лежить комунікативно-когнітивний підхід, який передбачає розвиток усіх мовних навичок: говоріння, читання, письма, аудіювання. Завдання не є однотипними, що підвищує зацікавленість учнів і мотивацію до навчання.

Для визначення початкового рівня володіння англійською мовою та цифровими навичками було обрано дві групи старшокласників: контрольну та експериментальну.

Контрольна група (6 учнів):

1. Боднар Назар
2. Бойко Володимир
3. Мулик Тарас
4. Рокош Вероніка
5. Тютюник Богдан
6. Фик Анастасія

Експериментальна група (7 учнів):

1. Коник Назар
2. Михайльов Сергій
3. Петрик Юлія
4. Пиріжок Олександр
5. Рудник Катерина
6. Скірка Тетяна
7. Федунік Андрій

Проведено тестування учнів обох груп. Після перевірки результатів тестування учнів контрольної групи 10 класу Доброводівського ліцею імені Олександра Смакули було зафіксовано такі дані щодо рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності:

- низький рівень – 4 учні (67 %);
- середній рівень – 1 учень (17 %);
- високий рівень – 1 учень (16 %).

Отримані результати свідчать, що у більшості учнів контрольної групи низький рівень володіння англійською мовою, що пояснюється недостатнім застосуванням інтерактивних та цифрових технологій у навчальному процесі. Учні демонструють труднощі під час виконання завдань на аудіювання, говоріння та письмове висловлення думок. Лише незначна частина учнів

показала високі результати, що пояснюється їхньою самостійною позаурочною роботою або додатковими заняттями з англійської мови.

Графічно дані подано у вигляді діаграми (див. рис. 3.1).

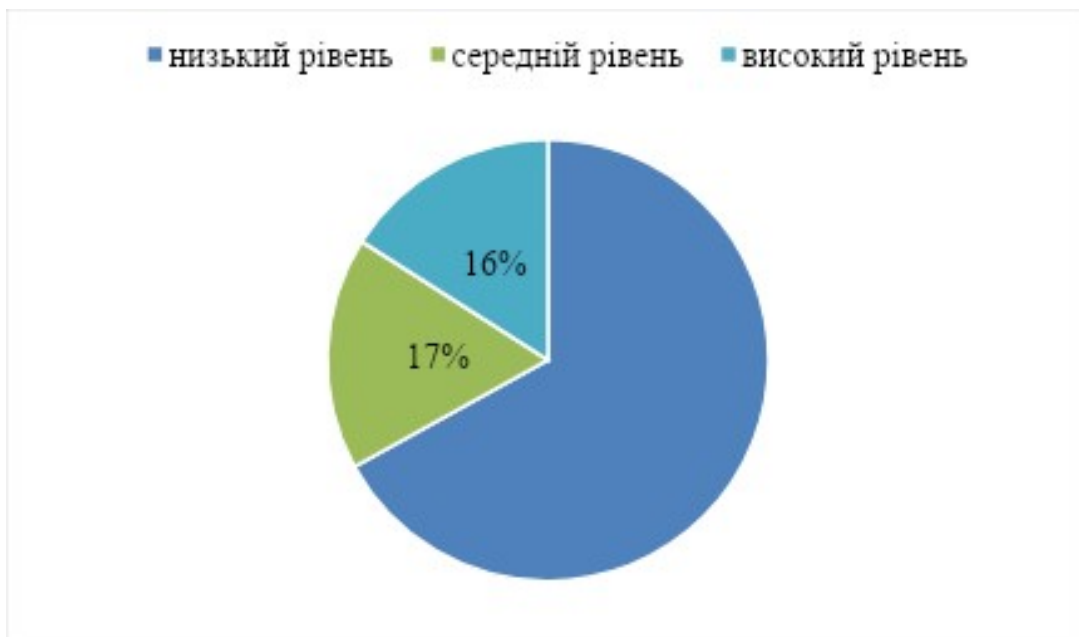

Рис. 3.1. Рівні володіння англійською мовою у контрольній групі

У групі учнів 10 класу, які входили до експериментальної групи, було визначено такі показники ступеня розвитку іншомовної комунікативної компетентності

- високий рівень – 1 учень (14 %);
- середній рівень – 3 учні (43 %);
- низький рівень – 3 учні (43 %).

Отримані результати свідчать, що більшість учнів експериментальної групи перебувають на середньому рівні сформованості мовленнєвих навичок, що демонструє певний потенціал для подальшого розвитку. Разом з тим, майже половина учнів мають труднощі з розумінням автентичних текстів, побудовою граматично правильних висловлювань та використанням нової лексики в усному мовленні.

Ці результати стали основою для впровадження на наступному етапі цифрових інструментів навчання (Wordwall, Quizlet, Kahoot) з метою

підвищення рівня володіння англійською мовою та активізації навчальної діяльності учнів.

Схематично результати подано на рисунку 3.2.

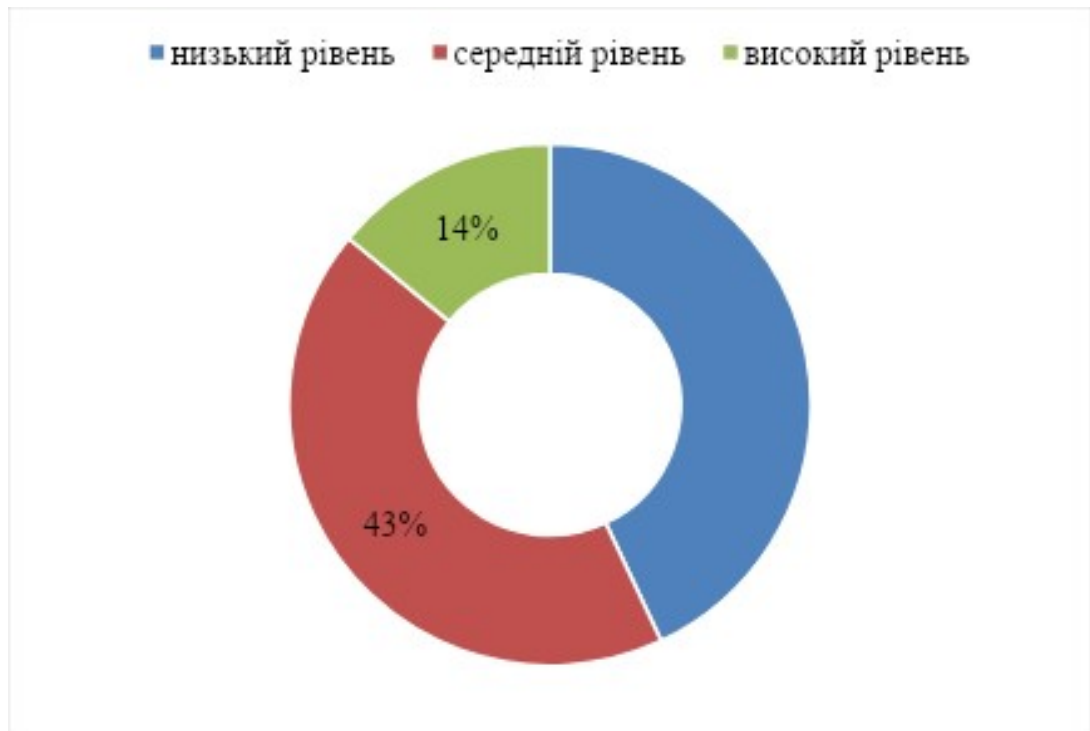

Рис. 3.2. Рівні володіння англійською мовою у експериментальній групі

Для порівняння показників можна схематично зобразити дані на рисунку 3.3.

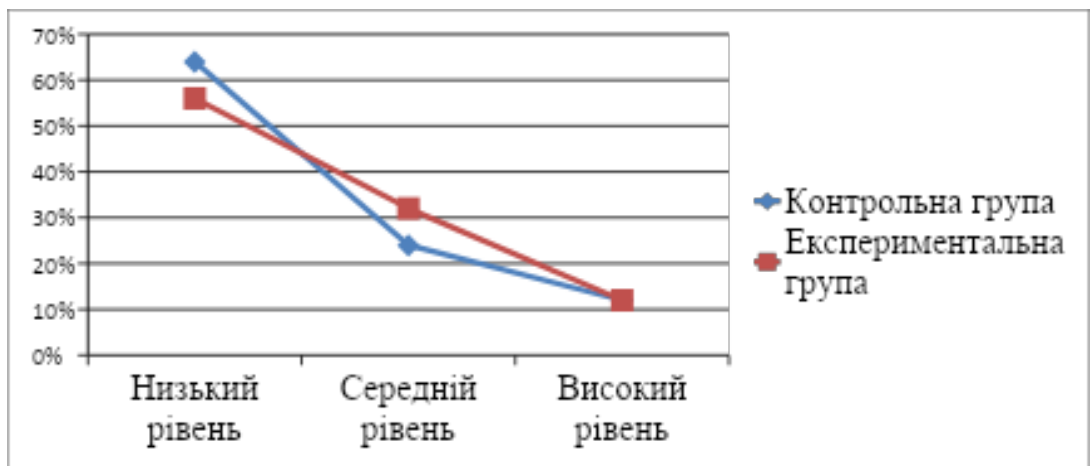

Рис. 3.3. Порівняння результатів тестування контрольної та експериментальної груп

Отже, на основі бесід з учителями англійської мови та проведеного аналізу тестування учнів 10 класу Доброводівського ліцею імені Олександра Смакули, можна зробити висновок констатувального етапу експерименту. Отримані дані засвідчують, що учні контрольної та експериментальної груп мають приблизно однакові показники сформованості іншомовних компетентностей, що забезпечує об'єктивність подальшого дослідження.

Загалом по обох групах (13 учнів) було встановлено:

- високий рівень володіння англійською мовою мають 2 учні (15 %);
- середній рівень – 4 учні (31 %);
- низький рівень – 7 учнів (54 %).

Отже, більшість старшокласників демонструють низький або середній рівень володіння англійською мовою, що свідчить про потребу вдосконалення методів навчання та використання цифрових інструментів для стимулювання мотивації та активності та якості засвоєння іншомовних навичок.

Аналіз бесід із педагогами показав, що вчителі приділяють достатню увагу розвитку мовних компетентностей учнів із використанням цифрових інструментів, проте не завжди існують спеціальні розробки, які б системно інтегрували цифрові технології у навчання іноземної мови. У процесі аналізу власних розроблених завдань для старших класів було з'ясовано, що вправи не є однотипними та передбачають інтерактивну роботу: аудіювання, читання, письмові й усні завдання, роботу з мультимедійними матеріалами. На основі результатів констатувального експерименту було вирішено провести експериментальну апробацію розроблених цифрових вправ для вдосконалення навичок володіння англійською мовою. Заняття було проведено в експериментальній групі старшокласників із використанням онлайн-платформ, аудіо- та відеоматеріалів, інтерактивних карток і мультимедійних презентацій. Учні реагували на нову форму роботи позитивно, проявляли зацікавленість та активно виконували завдання. Більшість повторювали граматичні конструкції за вчителем і намагалися правильно вимовляти слова. Варто відзначити одного учня, який на констатувальному етапі мав низький рівень навичок, але під час

виконання завдання № 3 «Інтерактивна вправа на Wordwall для практики формату листа й лексики» впорався без труднощів, показавши, що інтерактивні цифрові завдання ефективно стимулюють навчання та розвиток мовних компетентностей. Результати виконання розроблених цифрових завдань учнями експериментальної групи (7 учнів) засвідчили помітне покращення рівня сформованості іншомовних компетентностей порівняно з констатувальним етапом дослідження. Кількість учнів із високим рівнем сформованості навичок зросла на 2 учні (до 3 осіб – 43%), кількість учнів із середнім рівнем збільшилася на 2 учні (до 3 осіб – 43%), а кількість учнів із низьким рівнем зменшилася на 4 учні (до 1 особи – 14%). Таким чином, загальний показник успішності експериментальної групи після проведення занять із використанням цифрових інструментів склав:

- високий рівень – 43 % (3 учні);
- середній рівень – 43 % (3 учні);
- низький рівень – 14 % (1 учень).

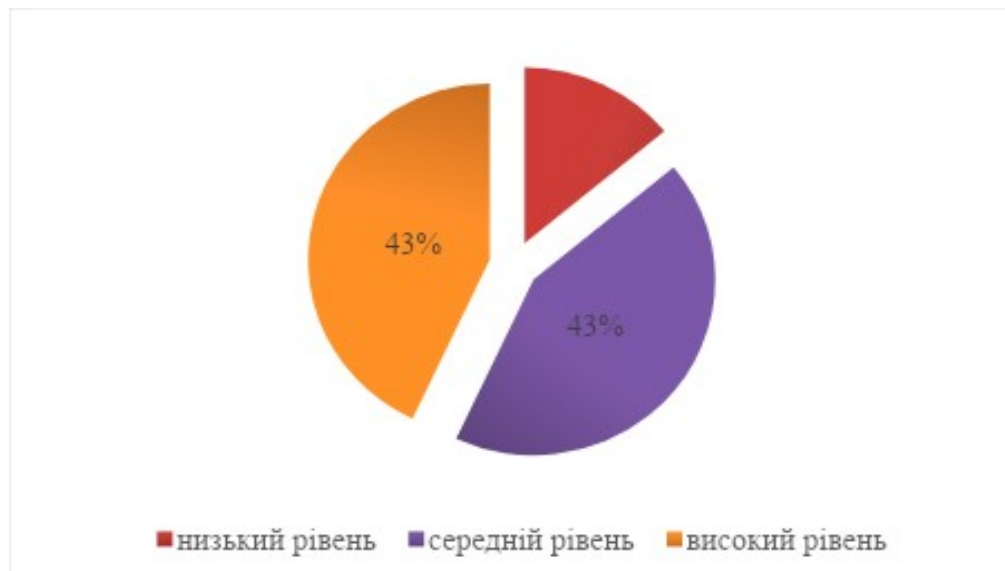

Рис. 3.4. Показники сформованості навичок учнів експериментальної групи після проведення цифрового експерименту

Отримані результати свідчать про ефективність використання цифрових технологій у навчанні англійської мови, адже вони сприяли підвищенню

мотивації, активності та самостійності учнів у процесі засвоєння матеріалу. Схематично ці результати подано на рисунку 3.4.

Таким чином, можна стверджувати, що застосування розроблених цифрових вправ позитивно впливає на формування іншомовних компетентностей старшокласників. Незважаючи на певну складність завдань із аудіюванням, читанням та письмом, учні успішно засвоюють нові лексичні та граматичні конструкції, а також професійні терміни англійською мовою, що сприяє підвищенню їхньої мовної та цифрової компетентності.

Проведений експеримент показав, що інтеграція цифрових інструментів у навчання іноземної мови значно підвищує ефективність формування мовних компетентностей старшокласників.

3.3. Перспективи використання інноваційних інструментів на заняттях з англійської мови

Освітня система сьогодні зазнає швидких змін, що пов'язані з активним розвитком цифрових технологій, процесами глобалізації та зростанням потреби у знанні іноземних мов. Англійська мова, як основний інструмент міжнародної комунікації, займає провідне місце у шкільних програмах. Традиційні підходи до викладання поступово поєднуються з новітніми методами, які не лише підсилюють зацікавленість учнів, а й сприяють формуванню їхньої критичності, творчого мислення та комунікативних умінь. Використання цифрових освітніх платформ, інтерактивних застосунків, мобільних сервісів та онлайн-ресурсів створює додаткові умови для удосконалення навчання [33, с. 190-199]. У цьому контексті актуальним є визначення напрямів упровадження інноваційних технологій у викладання англійської мови.

Інноваційні інструменти у викладанні англійської мови – це не просто модний тренд, а відповідь на низку викликів, які постають перед освітою в XXI столітті. Серед них – необхідність адаптації навчального процесу до швидких технологічних змін, до індивідуальних потреб учнів, до зростаючого впливу

цифрових медіа, а також до глобалізації і мультикультурності [2, с. 66-71]. У зв'язку з цим важливо дослідити стратегічні напрями, які здатні забезпечити ефективність і стійкість мовної освіти, адже від них залежить не лише мовна компетентність учнів, а й їхня здатність критично мислити, комунікувати у різних контекстах і користуватися мовою як інструментом для власного розвитку.

Згідно з систематичними оглядами літератури, вчителі англійської мають загалом позитивне ставлення до використання цифрових інструментів у навчанні. Серед перспектив, які активно обговорюються в наукових колах, варто виділити:

1. Індивідуалізація навчання через адаптивні платформи, які підлаштовуються під рівень і темп засвоєння матеріалу кожним учнем.
2. Застосування штучного інтелекту для створення персоналізованого зворотного зв'язку, автоматичного оцінювання та підтримки учня поза класом.
3. Використання віртуальної та доповненої реальності, що дозволяє моделювати комунікативні ситуації, «занурювати» учня у мовне середовище й підвищувати мотивацію за рахунок інтерактивності.
4. Проєктне навчання, які сприяють збільшенню відчуття залученості, розвитку креативності, співпраці між учнями.
5. Мобільне навчання та використання платформ, які забезпечують можливість навчання в будь-якому місці і часі, що особливо актуально в умовах гібридного або дистанційного навчання [2, с. 66-71].

Водночас, для того щоб перспективи стали реальністю, потрібне системне забезпечення, а саме – розвиток цифрової компетентності викладачів, оновлення інфраструктури, адекватна методична підтримка, освітніх закладів, яка стимулює інновації, а також дослідження ефективності нових технологій саме в локальному контексті (з урахуванням ресурсів, культури, мовного середовища) [46, с. 225-243].

Перспективи використання інноваційних інструментів у навчанні англійської мови в українській освітній практиці підтверджуються низкою

сучасних досліджень. У працях Т. Білоус та О. Байбакової наголошується на ефективності застосування аудіо-лінгвальних, аудіовізуальних та ігрових методів, а також використання цифрових освітніх платформ, що суттєво підвищують мотивацію та результативність навчання [7, с. 1031-1041]. Автори роблять висновок, що інноваційні підходи сприяють активній взаємодії учнів, формуванню комунікативних умінь і створенню умов для безперервного навчання. Подібну позицію висловлює М. Хандога, яка у своєму дослідженні зосереджує увагу на викладанні англійської мови за професійним спрямуванням [51, с. 60-65]. Науковиця підкреслює значення інтерактивних технологій, рольових ігор та кейс-методів у формуванні професійно орієнтованої комунікативної компетентності студентів, що водночас підвищує їхню конкурентоспроможність на сучасному ринку праці.

Особливу увагу в освітніх експериментах в Україні привертають технології віртуальної та доповненої реальності. Дослідження С. Литвинової та Н. Сороко доводять, що застосування VR/AR значно підвищує можливості взаємодії між учасниками навчального процесу та створює нові формати комунікативної діяльності. Учні та вчителі не лише використовують готові VR/AR-рішення, а й створюють власні продукти, проте для ефективної реалізації цього потенціалу необхідні методичні рекомендації та належне технічне забезпечення. Подібні результати отримані й у міжнародних проєктах за участю українських науковців, які вказують на те, що віртуальна реальність підвищує рівень занурення у мовне середовище, збагачує навчальний процес елементами гейміфікації та стимулює інтерес учнів до іноземної мови [30].

В умовах дистанційного та змішаного навчання, зокрема у школах Нової української школи, активно впроваджуються цифрові інструменти на кшталт Google Classroom, Zoom, Padlet, Quizlet, LearningApps та інші інтерактивні ресурси. Практика показує, що вони забезпечують як синхронну, так і асинхронну взаємодію, сприяють розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності та підвищують рівень автономності учнів. Водночас дослідники зазначають і про

низку викликів: недостатній рівень цифрової компетентності педагогів, обмеженість технічних ресурсів та питання мотивації здобувачів освіти [37].

Таким чином, перспективи впровадження інноваційних інструментів у викладанні англійської мови в Україні виглядають надзвичайно широкими. Вони охоплюють як підвищення якості та ефективності навчання, так і розширення можливостей для індивідуалізації освітнього процесу. Разом з тим успішна реалізація цих перспектив вимагає комплексної підготовки педагогів, удосконалення інфраструктури, забезпечення рівного доступу до технологій та розроблення методичних рекомендацій, які враховуватимуть специфіку вітчизняної освіти.

Подальший розвиток інноваційних підходів у викладанні англійської мови в Україні пов'язаний із пошуком балансу між традиційними методами та новітніми цифровими засобами. У наукових публікаціях усе частіше підкреслюється, що лише поєднання перевірених педагогічних практик із сучасними технологіями може забезпечити високу якість іншомовної освіти. Наприклад, інтеграція класичних методів формування мовних навичок із мобільними додатками чи онлайн-платформами створює умови для більшої автономності учнів, дозволяє контролювати власний прогрес та отримувати миттєвий зворотний зв'язок [49, с. 155-160].

Гейміфікація навчання, тобто використання елементів гри під час освітнього процесу, сьогодні заслуговує на окремий акцент. На нашу думку, цей підхід помітно посилює внутрішню мотивацію школярів, робить їх більш зацікавленими у роботі й допомагає сформувати позитивне ставлення до вивчення іноземної мови. В українських школах, особливо в молодших і середніх класах, цей напрям стрімко набирає популярності: цифрові ігри, квестові завдання та інтерактивні активності дедалі частіше використовують як дієві методи навчання. Онлайн-платформи дають учням можливість створювати власні мультимедійні проекти, долучатися до міжнародних освітніх програм і розвивати навички міжкультурної взаємодії.

Українські дослідники С. Литвинова та М. Хандога підкреслюють, що успішне впровадження сучасних освітніх технологій неможливе без підвищення цифрової грамотності педагогів. Учителю недостатньо володіти лише технічними інструментами важливо також уміти вписати їх у власну методику викладання з урахуванням вікових та психологічних особливостей учнів. Тому одним із ключових напрямів розвитку залишається створення програм професійного вдосконалення, орієнтованих на практичне застосування інновацій в освітньому процесі. Сучасні тенденції засвідчують, що новітні технології не витісняють традиційне навчання, а доповнюють його, забезпечуючи більш гнучкі та результативні умови для опанування англійської мови. У майбутньому це сприятиме підвищенню якості мовної освіти та формуванню конкурентоспроможних здобувачів, готових до активної участі у світовому освітньому й професійному середовищі.

З огляду на вищезазначене, можна стверджувати, що інноваційні інструменти суттєво розширюють можливості викладання англійської мови, однак їх ефективність залежить від умов упровадження та готовності вчителя до їх застосування. На нашу думку, ключовим завданням сучасної освіти є правильне поєднання новітніх технологій з традиційними методами. Технологія сама по собі не гарантує високих результатів: вирішальне значення має педагог, який здатний творчо інтегрувати цифрові ресурси у навчальний процес [45].

Ми вважаємо, що найбільш перспективним є напрям персоналізації навчання, коли інноваційні засоби допомагають урахувати індивідуальні потреби та можливості кожного учня. Це не лише підвищує рівень мотивації, але й робить навчання справді осмисленим і результативним. Водночас важливо пам'ятати про баланс: жодна технологія не замінить живого спілкування, взаємодії та підтримки, які учень отримує від викладача. Саме поєднання інновацій і людського фактору, на нашу думку, є запорукою успішного розвитку іншомовної освіти в Україні.

Отже, перспективи використання інноваційних інструментів у викладанні англійської мови є надзвичайно широкими та багатовимірними. Сучасні

дослідження українських і зарубіжних науковців доводять, що цифрові платформи, мобільні за стосунки здатні підвищувати ефективність навчального процесу, розвивати мотивацію та формувати комунікативну компетентність учнів. Разом з тим успішність їхнього застосування визначається рівнем підготовленості педагогів, технічним забезпеченням та наявністю методичних рекомендацій, адаптованих до конкретного освітнього середовища.

Майбутнє мовної освіти полягає у гармонійному поєднанні інноваційних інструментів із традиційними методами викладання. Тільки тоді технології ставатимуть не самоціллю, а дієвим засобом підвищення якості навчання. У навчанні провідну роль відіграє вчитель, котрий надає технологіям педагогічного змісту та спрямовує їх використання на розвиток особистості учнів.

Таким чином, інтеграція інноваційних інструментів у викладання англійської мови має всі шанси стати стратегічним напрямом розвитку української освіти. Вона сприятиме формуванню конкурентоспроможного молодого покоління, здатного не лише ефективно спілкуватися іноземними мовами, але й активно інтегруватися у світовий культурний та професійний простір.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі проведено експериментальну оцінку ефективності використання цифрових інструментів у навчанні англійської мови учнів старшої школи. Метою експерименту було з'ясувати, наскільки використання інтерактивних платформ, онлайн-завдань і мультимедійних ресурсів сприяє підвищенню мотивації, покращенню мовленнєвих навичок та загальному зростанню рівня володіння англійською мовою.

Організація експериментальних занять передбачала систематичне використання цифрових технологій YouTube, Wordwall, Quizlet, у процесі вивчення лексичних, граматичних та комунікативних тем. Кожна вправа мала свою мету: розвиток аудіювання, закріплення лексики, тренування граматичних структур, формування навичок письма чи говоріння. Використання цифрових платформ дало змогу урізноманітнити навчальний процес, зробити його більш динамічним, наочним і практично орієнтованим.

Під час експерименту учні з експериментальної групи продемонстрували вищий рівень зацікавленості у виконанні завдань, активніше брали участь в обговореннях, краще засвоювали матеріал і частіше застосовували англійську мову у власних висловлюваннях. Зокрема, робота з відео- та аудіоматеріалами на платформі YouTube сприяла розвитку навичок сприйняття англійської мови на слух та розуміння автентичних висловлювань. Інтерактивні вправи на Wordwall активізували лексичні й граматичні навички, а використання флеш-карток на Quizlet допомогло розвинути автоматизм у вживанні нових слів і виразів.

Аналіз результатів показав, що наприкінці експерименту було зафіксовано рівень навчальних досягнень учнів експериментальної групи зріс у порівнянні з контрольною. Учні показали кращі результати у тестах з лексики, граматики, а також у вправах на говоріння та письмо. Було помічено, що під впливом цифрових технологій учні швидше запам'ятовують матеріал, легше орієнтуються у навчальних завданнях, виявляють більше самостійності та відповідальності за власне навчання.

Особливо важливою перевагою цифрових інструментів є можливість індивідуалізації та диференціації навчання. Онлайн-платформи дозволяють кожному учневі працювати у власному темпі, повторювати матеріал необмежену кількість разів, одразу отримувати зворотний зв'язок і бачити свої результати. Це підвищує рівень самоконтролю, сприяє формуванню навичок самооцінювання та розвиває вміння вчитися самостійно.

Таким чином, результати експерименту довели, що використання цифрових інструментів є ефективним засобом підвищення якості навчання англійської мови. Цифрові платформи сприяють активізації пізнавальної діяльності, розвитку мовленнєвої компетенції, креативного мислення та інформаційної культури учнів.

ВИСНОВКИ

Сучасний розвиток освіти відбувається в умовах інтенсивної цифровізації, що кардинально змінює традиційні підходи до навчання та вимагає від учителя нових методичних рішень. Особливо це стосується викладання іноземних мов у старшій школі, де ефективність оволодіння мовою значною мірою залежить від здатності учнів взаємодіяти з автентичним мовним середовищем, застосовувати комунікативні стратегії й працювати з різноманітними джерелами інформації. У такому контексті цифрові технології стають незамінним засобом організації сучасного навчального процесу, що зумовлює необхідність їхнього системного наукового осмислення.

Мета дослідження була успішно реалізована шляхом виконання чотирьох поставлених завдань, кожне з яких відображено у відповідних теоретичних та експериментальних результатах.

У першому розділі було проаналізовано теоретичні засади застосування цифрових технологій у шкільній освіті. У ході дослідження встановлено, що цифрові технології сьогодні є ключовим елементом модернізації освітнього процесу. Їх застосування забезпечує реалізацію принципів компетентнісного, комунікативного й діяльнісного підходів. Аналіз наукових джерел дозволив визначити широкий спектр цифрових інструментів, які використовуються у старшій школі: інтерактивні онлайн-платформи, мобільні застосунки, сервіси для створення тестів, хмарні середовища для спільної роботи та інші інноваційні ресурси. Показано, що вони сприяють індивідуалізації навчання, формуванню автономії учня, зростанню його навчальної мотивації та підвищенню якості засвоєння знань. Особливу увагу приділено змішаному та дистанційному навчанню, які стають важливою складовою сучасної школи та дозволяють інтегрувати цифровий компонент у всі етапи навчального процесу.

У другому розділі детально розглянуто процес формування англомовної комунікативної компетентності старшокласників і встановлено, що ефективний розвиток мовленнєвих умінь значно підсилюється цифровими технологіями.

Детальний аналіз структури англомовної комунікативної компетентності дав змогу визначити, що її формування охоплює розвиток лексичних, граматичних, соціокультурних, стратегічних та мовленнєвих умінь. У дослідженні доведено, що цифрові інструменти є ефективним засобом формування кожного компонента цієї компетентності.

Платформи Kahoot!, Quizlet, Padlet, Edpuzzle, Wordwall та інші забезпечують можливість створення інтерактивних завдань, роботи з автентичними відео- й аудіоматеріалами, організації колаборативних видів діяльності, а також розвитку продуктивних та рецептивних видів мовлення. Застосування цих ресурсів сприяє створенню автентичного комунікативного середовища, у якому учні можуть практикувати мовлення, отримувати миттєвий зворотний зв'язок та активно взаємодіяти між собою.

Розроблений комплекс вправ для учнів 10-го класу продемонстрував, що інтеграція традиційних методів із цифровими ресурсами дозволяє суттєво активізувати навчальний процес, підвищити рівень мотивації та забезпечити інтегроване формування мовленнєвих навичок. Таким чином, друге завдання дослідження було повністю реалізоване.

У третьому розділі було проведено експериментальну перевірку ефективності цифрових інструментів у навчанні англійської мови. Експериментальне дослідження дало змогу оцінити реальний вплив цифрових інструментів на формування англомовної комунікативної компетентності старшокласників. Порівняння результатів контрольної та експериментальної груп засвідчило, що учні, які навчалися із системним використанням цифрових технологій, досягли значно вищих результатів із читання, аудіювання, говоріння та письма. У них спостерігалось підвищення навчальної мотивації, готовність до самостійного пошуку інформації, активніша участь у комунікативних завданнях і зростання впевненості у власних мовленнєвих уміннях.

Отримані дані підтвердили, що цифрові ресурси сприяють підвищенню продуктивності навчання, забезпечують гнучкість і варіативність завдань,

створюють сприятливі умови для формування критичного мислення та ефективнішого засвоєння навчального матеріалу. Експеримент довів їхню педагогічну ефективність та доцільність впровадження у практику викладання англійської мови у старшій школі.

Перспективи використання цифрових технологій визначено у контексті глобальних тенденцій розвитку освіти. Зокрема, перспективними є засоби штучного інтелекту, адаптивні освітні системи, технології віртуальної та доповненої реальності, гейміфікаційні платформи та інтерактивні мультимедійні середовища. Вони відкривають можливості для створення занурювального, персоналізованого навчання, здатного максимально враховувати потреби кожного учня. Використання таких технологій у майбутньому сприятиме більш ефективній організації навчальної діяльності, удосконаленню методики викладання англійської мови та підвищенню результативності освітнього процесу.

Отже, результати дослідження переконливо засвідчують, що застосування цифрових технологій у навчанні англійської мови старшокласників є не лише сучасною тенденцією, а й необхідною складовою якісної освіти. Цифрові інструменти сприяють формуванню в учнів мовної, комунікативної, соціальної та цифрової компетентностей, активізують пізнавальну діяльність, підвищують мотивацію, забезпечують гнучкість навчання та сприяють розвитку навичок XXI століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаменко М. Цифровізація. Термінологія. URL: <https://oth.nlu.org.ua/?p=5614> (дата звернення: 20.11.2025).
2. Баняс В., Баняс Н. Використання цифрових інструментів у процесі викладання англійської мови як іноземної. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2025. № 34. С. 66-71.
3. Басюк Т. О. Цифрова трансформація освіти: теоретико-методологічні засади. Київ: Компрінт, 2024. 382 с.
4. Биков В. Ю. Інформатизація освіти. Київ: Вид-во «Атіка», 2008. 252 с.
5. Биков В. Ю., Спірін О. М., Пінчук О. П. Проблеми та перспективи застосування ІКТ у навчальному процесі : монографія. Київ : АПН України, Вид-во «Атіка», 2010. 359 с.
6. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія. Київ : Атіка. 2008. 347 с.
7. Білоус Т. М., Байбакова О. О., Артиш О. О. Інноваційні підходи до викладання англійської мови в освітніх програмах. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 5(33).С. 1031-1041.
8. Білоцерківська Ю. О., Блага О. Б., Ільїна Ю. Ю, Остащук В. І. Цифрові інструменти у викладанні гуманітарних наук: постановка проблеми і потенціал розвитку. URL: <http://surl.li/joulfr> (дата звернення 29.11.2025).
9. Васильєва Л. П. Психологічні особливості старшокласників та їх урахування в освітньому процесі. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2019, № 4. С. 27-33.
10. Викладання іноземної мови у вищій школі в умовах дистанційного навчання URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1615c89f-b514-4551-b4ef-44247d3fbdfc/content> (дата звернення 23.11.2025).
11. Воронкова В., Кивлюк О. Людина у освітньому просторі smart-суспільства. *Interdisciplinary Studies of Complex Systems*. 2017. № 10-11. С. 88-95.

URL: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/17103/1/Voronkova_Kyvlyuk.pdf (дата звернення: 02.12.2025).

12. Гальперін П. Я., Тализіна Н. Ф. Психологія навчання старшокласників. Педагогічна психологія. Київ : Либідь, 2017. 256 с.

13. Герганов Л. Д., Ярмакі А.Х. Впровадження цифрових технологій в освітній процес закладу вищої морської освіти. «Молодий вчений», No 11 (99), листопад, 2021 р. URL: <https://www.molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2434> (дата звернення 02.12.2025).

14. Грінберг Н. М., Кухаренко В. М., Олійник Н. Ю. Змішане навчання: навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 156 с.

15. Дербак О. А., Печерна К. Ю., Яковлева Т. І. Використання онлайн платформ Quizlet, Wordwall та Kahoot під час викладання англійської мови онлайн для майбутніх психологів. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 4(32). С. 602-613.

16. Єфімов Д. В. Використання доповненої реальності (AR) в освіті. *Вісник Запорізького національного університету*. 2021. Т. 2, № 1. С. 219-225. URL: <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2021-1-2-34> (дата звернення: 28.11.2025).

17. Жалдак М. І. Система психолого-педагогічних вимог до засобів інформаційно-комунікаційних технологій навчального призначення : монографія. Київ : Вид-во «Атіка», 2014. 172 с.

18. Жук, Ю.О. Особистісний простір учня в комп'ютерно-орієнтованому навчальному середовищі. Інформаційні технології і засоби навчання. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v29i3.693> (дата звернення 03.12.2025).

19. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Пер. з англ. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.

20. Іванюк І. В. Використання засобів цифрового освітнього середовища вчителями іноземних мов. URL: https://www.researchgate.net/publication/346091692_VIKORISTANNA_ZASOBIV_CIFROVOGO_OSVITNOGO_SEREDOVISCHA_VCHITELAMI_INOZEMNIH_MOV (дата звернення 03.12.2025).

21. Іванюк І. В., Овчарук О. В. Результати онлайн опитування «Потреби учителів у підвищенні фахового рівня з питань використання цифрових засобів та ІКТ в умовах карантину». *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-1> (дата звернення 03.12.2025).

22. Караман О. В. Когнітивний розвиток старшокласників у навчальному процесі. *Педагогічні науки*, 2020, № 88. С. 41-47.

23. Колос К. Р. Цифрові інструменти навчання: практикум для педагогів. Київ : Вид-во «Освіта», 2020. 156 с.

24. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Київ : МОН України, 2016. 40 с.

25. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстрене дистанційне навчання в Україні : монографія. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 409 с.

26. Лада О. В., Варварук І. В., Максимів Г. М. Інноваційні методики викладання англійської мови: використання ігрових технологій та сторітелінгу. *Вісник науки та освіти*. 2024. Вип. 6(24). С. 190-199.

27. Лапінський В. В. та ін. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України : колективна монографія. Київ : Педагогічна думка, 2010. 159 с.

28. Лещенко Т. О., Жовнір М. М., Юфименко В. Г. Імерсивні технології в мовній освіті: від теорії до практичного впровадження. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Т. 2, № 54. С. 13-17. URL: http://repository.pdmu.edu.ua/bitstream/123456789/19969/1/Immersive_technologies_in_language_education.pdf (дата звернення: 19.11.2025).

29. Литвинова С. Г. Використання сервісу доповненої реальності Vlrpbuider учителями природничо-математичних предметів в освітній практиці. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2023. № 1 (52). С. 98-105. URL: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.52.98-105> (дата звернення: 22.11.2025).

30. Литвинова С. Г. Цифрові інструменти підтримки дистанційного та змішаного навчання в закладах середньої освіти України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Т. 82, № 2. С. 1-22.

31. Литвинова С. Г., Буров О. Ю., Семеріков С. О. Концептуальні підходи до використання засобів доповненої реальності в освітньому процесі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2020. № 55. С. 46-62.

32. Литвинова С. Г., Носенко Ю., Сухіх А. Система використання імерсивних технологій у змішаному навчанні в закладах загальної середньої освіти». *Освітня аналітика України*. 2025. № 3(35). С. 22-35.

33. Макухіна С. Використання сучасних цифрових технологій у процесі вивчення іноземних мов. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 74, т. 1. С. 289-293.

34. Матюха В. Використання цифрових технологій при навчанні англійської мови у ЗВО. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/599> (дата звернення 10.11.2025).

35. Мельничайко О. І. Формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників у контексті компетентнісного підходу. *Іноземні мови в школі*. 2020, № 3. С. 12-18.

36. Міністерство освіти і науки України. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/> (дата звернення 03.12.2025).

37. Морзе Н. В., Вембер В. П. Цифрова компетентність сучасного вчителя : монографія. Київ : Університет ім. Б. Грінченка, 2019. 212 с.

38. Морзе Н. В., Овчарук О. В. Цифрові освітні ресурси: сутність, класифікація та особливості використання. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019, т. 72, № 4. с. 1-19.

39. Овчарук О. В. (ред.) Цифрова трансформація освіти: виклики та перспективи : колективна монографія. Київ : Компрінт, 2021. 312 с.

40. Овчарук О. В., Грабовський К. Є. Використання VR та AR технологій в освітньому процесі: можливості та виклики для України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021, т. 84, № 2. С. 45-59.

41. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. МОН : веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletsreads-2.pdf> (дата звернення: 01.12.2025).

42. Рудоман О. А., Харжевська О. М., Шикиринська О. Б. Інноваційні методи навчання англійської мови в цифрову епоху. *Вісник науки та освіти*. 2023. Вип. 10(16). С. 225–243.

43. Салата І., Євтушенко Н. Формування позитивної мотивації до вивчення англійської мови у здобувачів вищої педагогічної освіти за допомогою інтерактивних технологій. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 83, т. 3. С. 155-160.

44. Смирнова Т. С. Віртуальна реальність як інноваційний інструмент підготовки майбутніх фахівців. *Вища школа*, 2020, № 3. С. 54-62.

45. Солошенко-Задніпровська Н. К. Гейміфікація у викладанні іноземної мови: застосування Quizlet, Kahoot, Wordwall. *Цифрова трансформація в освіті: виклики та перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (Київ, 15-16 квіт. 2025 р.). Київ : УДУ ім. М. Драгоманова, 2025. С. 85-88.

46. Спірін О. М., Пінчук О. П., Биков В. Ю. Інформаційно-освітнє середовище сучасного закладу освіти : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2015. 268 с.

47. Тарангул Л., Романюк С. Використання технології доповненої реальності в освітньому процесі закладів вищої освіти. *Проблеми освіти*. 2022. № 1 (96). С. 187-204. URL: <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-96.2022.12> (дата звернення: 18.11.2025).

48. Тимчина В., Тимчина Н. Нові перспективи освітнього процесу: віртуальна та доповнена реальність. *Нова педагогічна думка*. 2020. Т. 101, № 1.

URL: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2020-101-1-42-46> (дата звернення: 27.11.2025).

49. Триус Ю. В., Герасименко І. В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті : навч. посіб. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 324 с.

50. Трубочева Світлана. «Дидактичні особливості формування навчальної компетентності учнів в умовах цифровізації освітнього середовища...». Інститут педагогіки НАПН України, 2022. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738539/1/19.pdf> (дата звернення 14.11.2025).

51. Хандога М.В. Інноваційні підходи до викладання англійської мови за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти : випускна кваліфікаційна робота магістра : спец. 035 «Філологія» Державний торговельно-економічний університет. Київ, 2024. 90 с.

52. Цифрові інструменти у викладанні іноземної мови. URL: https://znayshov.com/FR/39027/ped_visnik_4_2024-56-57.pdf (дата звернення 23.11.2025).

53. Цифрові технології в освіті як засіб покращення доступності та ефективності навчання. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734946/1/Гончарова_тези.pdf (дата звернення 22.11.2025).

54. Чабан О. В., Пашкевич І. А. Використання технологій доповненої реальності в освітньому процесі. *Science, innovations and education: problems and prospects : proceedings of VII International scientific and practical conference (February 9–11, 2022)*. Tokyo, Japan, 2022. P. 499-504. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14841/1/SCIENCE-INNOVATIONS-AND-EDUCATION-PROBLEMS-AND-PROSPECTS-9-11.02.22.pdf#page=499> (дата звернення: 27.11.2025).

55. Anderson T., Dron J. Three generations of distance education pedagogy. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 2011, vol. 12, no. 3. P. 80-97.

56. Bachman L. F., Palmer A. S. Language Testing in Practice: Designing and Developing Useful Language Tests. Oxford : Oxford University Press, 1996. 377 p.
57. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*. 1980. Vol. 1, No. 1. P. 1-47.
58. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. *Companion volume with new descriptors*. URL: <https://cutt.ly/sf6uzJ4> (дата звернення 03.12.2025).
59. Dizon G. Quizlet in the EFL classroom: Enhancing vocabulary acquisition. *Computer Assisted Language Learning*, 2016, vol. 29, no. 1. P. 1-14.
60. Dougiamas M., Taylor P. Moodle: Using Learning Communities to Create an Open Source Course Management System. EdMedia + Innovate Learning, 2003, P. 171-178.
61. European Commission. eTwinning Schools : towards a shared leadership approach (2020). URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8b46ead5-40de-11eb-b27b-01aa75ed71a1/language-en> (дата звернення 20.11.2025).
62. Hampel R., Stickler U. Developing online language teaching skills: An analysis of interaction and reflection. *Computer Assisted Language Learning*, 2012, vol. 25, no. 4. P. 318-333.
63. Hymes D. On Communicative Competence. *Sociolinguistics* / ed. by J. B. Pride, J. Holmes. London : Penguin Books, 1972. P. 269-293.
64. Kessler G., Bikowski D. Developing collaborative autonomous learning abilities in computer-mediated language learning: Attention to meaning. *Computer Assisted Language Learning*, 2010, vol. 23, no. 1. P. 41-58.
65. Kovalenko V., Marienko M., Sukhikh A. Use of augmented and virtual reality tools in a general secondary education institution in the context of blended learning. *Information Technologies and Learning Tools*. 2020. Vol. 86, No. 6. P. 70-86.

66. Loewen S., Crowther D., Isbell D., Kim K., Maloney J., Miller Z., Rawal H. Mobile-assisted language learning: *A Duolingo case study*. *Language Learning & Technology*, 2019, vol. 23, no. 2. P. 114-147.

67. Michael Fullan The New Pedagogy: Students and Learning in the Digital Age. Vol 6 No 2, 2013. *Teaching and Learning in the Digital World: Possibilities and Challenges*. URL: <https://learninglandscapes.ca/index.php/learnland/article/view/Commentary-The-New-Pedagogy-Students-and-Teachers-as-Learning-Partners> (дата звернення 19.11.2025).

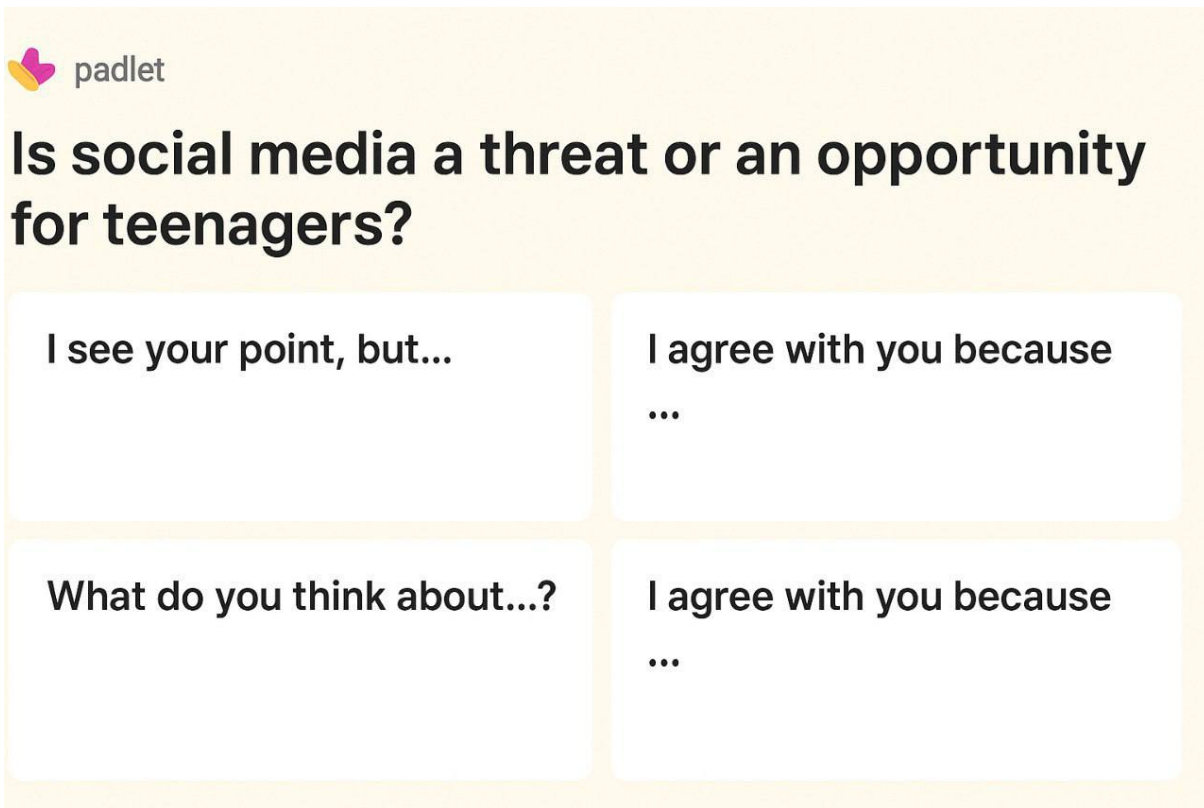
68. Michael Fullan. Why Some Leaders Succeed and Others Fail. Published By Corwin. 2018. 160 p. ISBN: 9781544309927.

69. Peachey N. 20 Tech-Enhanced Activities for the Online Classroom. London : Peachey Publications, 2020. 94 p.

70. Sim J. S. E., Ismail H. H. Using Digital Tools in Teaching and Learning English: Delving into English Language Teachers' Perspectives. *Creative Education*. 2023. Vol. 14, No. 10. P. 2021-2036.

71. Vesselinov R., Grego J. Duolingo Effectiveness Study. City University of New York, 2012. 28 p.

72. Volynets V. Use of virtual reality technologies in education. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*. 2021. No. 2. P. 40-47. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.2.5> (дата звернення: 20.11.2025).

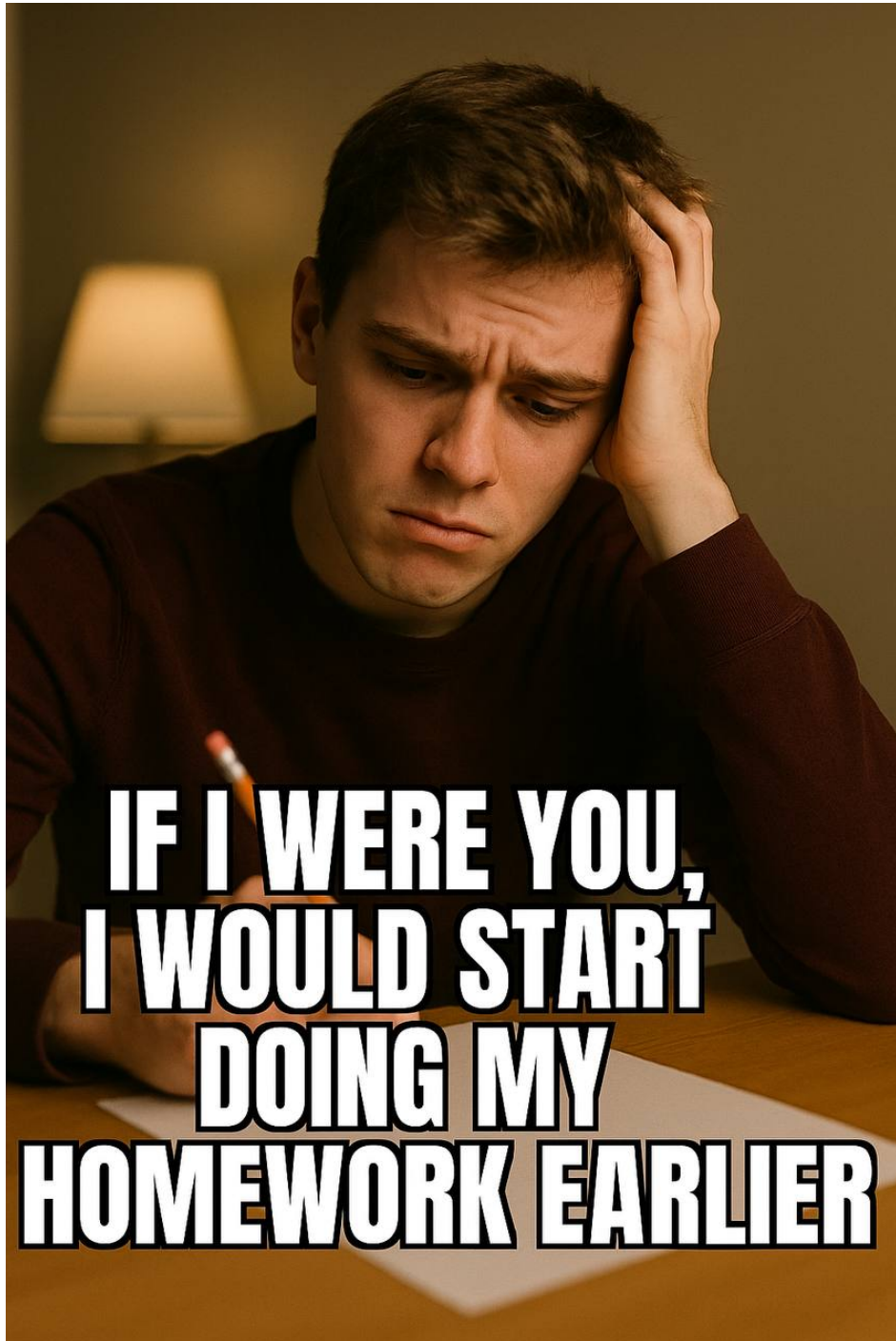
ДОДАТКИ**ДОДАТОК А****ЗРАЗОК ЗАВДАННЯ НА ПЛАТФОРМІ****PADLET**

padlet

Is social media a threat or an opportunity for teenagers?

I see your point, but...	I agree with you because ...
What do you think about...?	I agree with you because ...

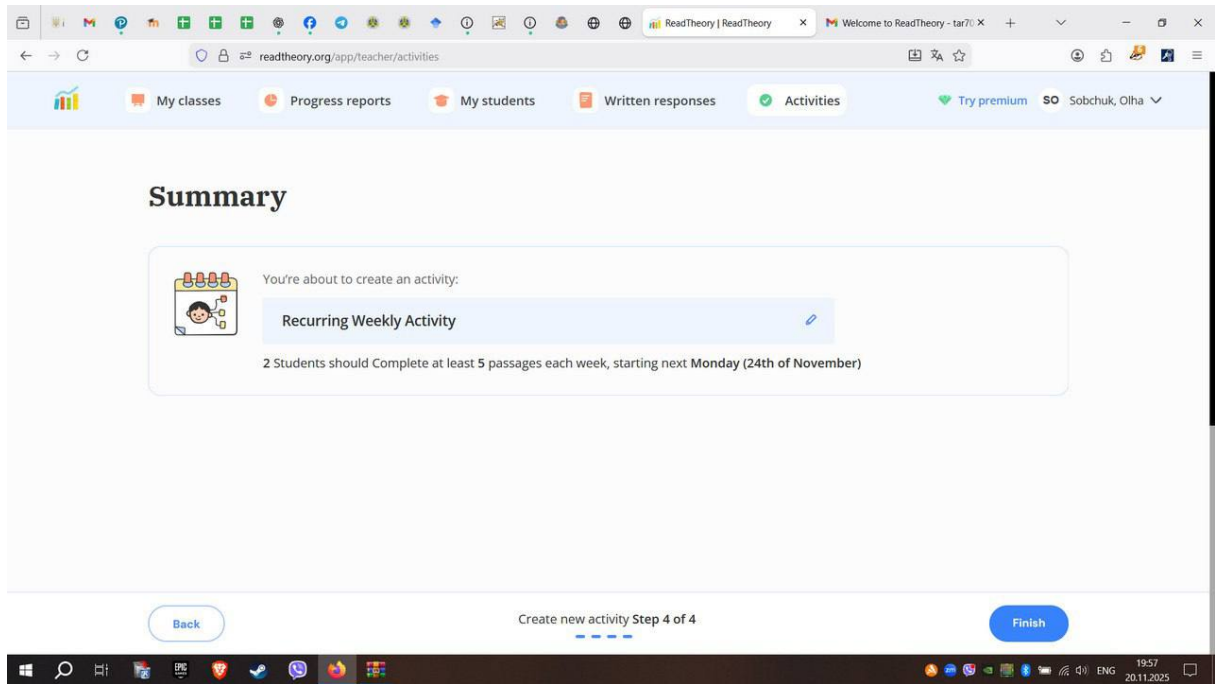
ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ВПРАВИ

**IF I WERE YOU,
I WOULD START
DOING MY
HOMEWORK EARLIER**

ДОДАТОК В

ПРИКЛАД СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ НА ПЛАТФОРМІ READTHEORY

ЗРАЗОК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЄКТУ CANVA

ПРИКЛАД ІНТЕРАКТИВНОЇ ВПРАВИ

Maya Angelou was **mute** for almost 5 years. What does mute mean?

↕

✕ 0 0/16 ✓ 0

The interface is a purple-themed window. At the top right are icons for a speaker, a close button (X), and a globe. The main content area is white and contains a text prompt. Below the text is a video frame showing a person in an orange shirt thinking. A magnifying glass icon is in the bottom right of the video frame. Below the video frame is a double-headed vertical arrow icon. At the bottom of the white area are two buttons: one with an 'X' and one with a checkmark. The bottom of the purple window has a light purple bar with a score display showing '✕ 0', '0/16', and '✓ 0' with a progress bar between the scores.

ДОДАТОК Д

ПРИКЛАД ТРЕНУВАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ У ПРОГРАМІ QUIZIZZ

Quizizz Vocabulary 10 Questions	NAME: _____
	CLASS: _____
	DATE: _____

-
 What's this?

A Look at a painting

B Look at you

C Look at the moon

D Look at the Earth
-
 What's the meaning of "aburrido"?

A Boring

B Easy

C Exciting

D Difficult
-
 Do you want to _____?

A Learn about gifts

B Look at the moon

C Learn about planets

D Watch a video
-
 Please, don't _____.

A shout

B touch

C run around

D whisper

Quizizz vocabulary 28 Questions	NAME: _____
	CLASS: _____
	DATE: _____

- Vocabulary
 1. I've got lots of _____, but I think Aunt Paula and Uncle Joe are my favourites.

A classmates

B partners

C relatives

D enemies
- Vocabulary
 2. Some people say that _____ are just friends you haven't met yet.

A coaches

B colleagues

C strangers

D peers
- Vocabulary
 3. You worked hard all day, Mum. Sit down and _____ while I get dinner ready.

A be sick and tired

B put your feet up

C run errands

D do your fair share
- Vocabulary
 4. My best friend _____ me of breaking her iPod, but I didn't!

A argued

B accused

C advised

D discussed
- Vocabulary
 5. I passed all my exams, so I was really happy.

ПРИКЛАД ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ НА ПЛАТФОРМІ WORDWALL

0:01

a title that
explains what you
are writing about.

a brief explanation
of what you are
writing about.

dear and the other
person's name.

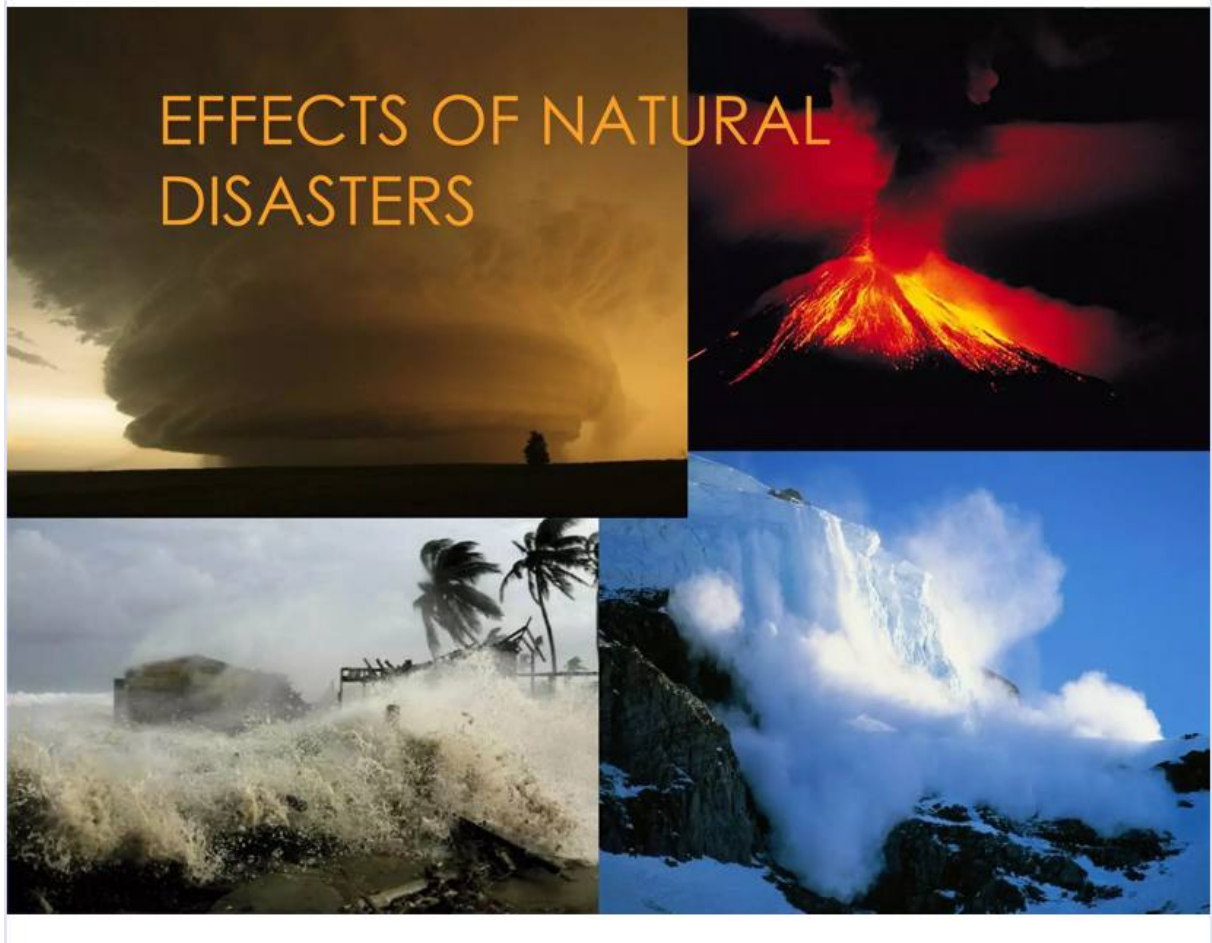
this finishes off your
message , after
your main point.

the most important
thing that you
want to say.

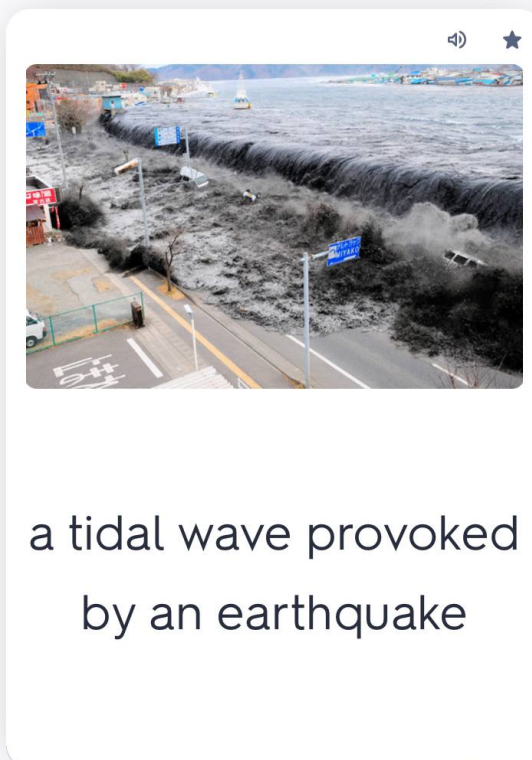
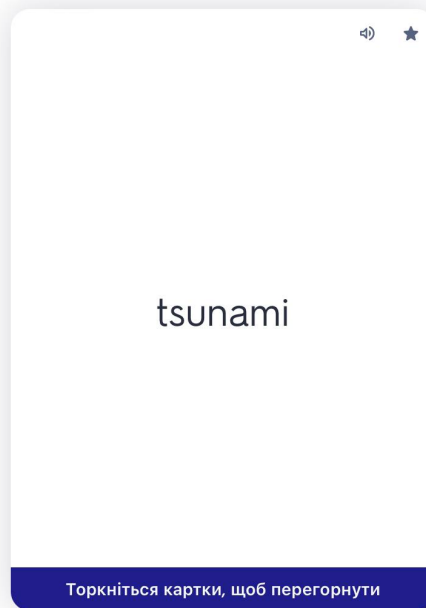

ДОДАТОК Є
ЗРАЗОК НАВЧАЛЬНОЇ
ПРЕЗЕНТАЦІЇ

ДОДАТОК Ж

ПРИКЛАД ВПРАВИ НА ПЛАТФОРМІ QUIZLET

ДОДАТОК 3

ТЕСТ ДЛЯ УЧНІВ 10 КЛАСУ
Entry test for the students to the 10th grade

1. Choose the right answer.

- 2) Hurry up! We ___ good seats if we ___ late.
 a) don't get / arrive b) won't get / arrive c) didn't get / arrived d) will get / don't arrive
4. My parents couldn't come to the party. ___ of them were ill.
 a) Either b) Both c) All d) A couple
6. . John ___ bring the papers immediately. His boss is very angry.
 a) should b) must c) can d) might
7. Rob said he ___ the film before.
 a) didn't see b) hasn't seen c) doesn't see d) hadn't seen
8. Students ___ a lot of homework every day.
 a) give b) are given c) given d) gave
9. I _____ three exercises. Can I have a rest now?
 a) am finishing b) finish c) have been finishing d) have finished
10. He doesn't mind _____ with us, but would prefer _____ at home.
 a) eat\ to stay b) eating\ to stay c) to eat\ staying d) eating\ stay
11. ___ your parents use to have mobile phones when they were younger?
 a) were b) are c) did d) do
12. What made you ___ such a stupid thing.
 a) to do b) do c) did d) have done
- 14 If we _____ more money, we'd go on holiday more.
 a) had b) would have c) will have d) have
15. When I entered the room, the guests _____ loudly.
 a) were laughing b) had been laughing c) laughed d) have laughed
16. I'd like him (go) with us to see Granny.
 a) would go; b) going; c) go; d) to go;
 d) would have passed; e) would pass; f) will pass;
17. Neither Dad nor Mom (speak) English.
 a) don't speak; b) speak; c) speaks; d) doesn't speak;

2. Complete the text by choosing the correct option: A, B, C or D, to fill each gap.

What's the point of family history?

Family history is (1) ___ referred to as genealogy. It is one of the world's most popular pastimes, and millions of people around the planet are investigating their origins as I write this. From (2) ___ beginners to experienced genealogist, the attraction of (3) ___ out more about the past through your own family is hard to resist. Once you have (4) ___ out on the research road, the work can become absolutely fascinating. There are many reasons (5) ___.

As you explore this route to the past, you'll develop new skills, which you can use in many ways. You'll also enjoy the excitement of the detective (6) ___. The voyage of discovery into your family's past often leads to a great understanding of history. It's

also a social network pastime, and will (7) ___ you into contact with many new and like-minded people.

1 A and	B too	C also	D both
2 A full	B complete	C whole	D thorough
3 A finding	B meeting	C learning	D knowing
4 A set	B done	C put	D made
5 A because	B since	C why	D so
6 A course	B movement	C step	D process
7 A send	B carry	C give	D bring

3. Read the text and mark (+) the following statements «True» or «False».

Once there was a man who had three daughters and was a single parent to his children. One morning he asked his eldest daughter, Sonya, to wash the breakfast dishes before going to school. But she was already running late, so she burst into tears. The father decided that she was just trying to get out of an unpleasant chore, and he demanded that she dry her tears and get back to work immediately. She silently obeyed him, but that day they were driving to school in silence. The man dropped his daughters and moved to the office. He tried to work but couldn't concentrate — all he could see was his daughter's scared, tear-stained face as she climbed out of the car. So he decided to say sorry to his daughter. He took permission from the school to take his daughter for lunch. When she came out, he turned towards his daughter and said, «Sonya, I am sorry. It's not that I shouldn't have asked you to help out at home, but I had no right to it this morning without any previous warning. I upset you at a time when you most needed my love and support. And I let you go without saying «I love you. Please forgive me.» Sonya put her arms around her father's neck and said, «Oh, Dad, of course I forgive you. I love you too.»

True/False

- 1 The man in the story had no wife.
- 2 Sonya had a brother and a sister.
- 3 Sonya was the eldest child.
- 4 It was Sonya's duty to wash the dishes every morning.
- 5 Sonya didn't want to wash the dishes because she didn't like it.
- 6 The father was rude to his daughter.
- 7 Sonya didn't obey her father.
- 8 Sonya got to school by bus that day.
- 9 The father felt guilty and couldn't say a word.
- 10 Sonya easily forgave her father.

4. Speaking Comprehension

Social networking sites like Facebook are seemingly all over the place. Do you see this as a good thing or bad thing? Why?

- If all social networking sites were shut down forever, how would it affect your life?
- Apart from socializing with friends, what other users do social networking sites have?
- How can social networking sites be used as an agent of social change in Ukraine?

ДОДАТОК И

**ОПИТУВАЛЬНИК ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЩОДО
ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У НАВЧАННІ**

1. Які цифрові інструменти Ви найчастіше використовуєте під час проведення уроків англійської мови?
2. З якою метою Ви застосовуєте цифрові ресурси (пояснення матеріалу, тренування навичок, оцінювання тощо)?
3. Які, на Вашу думку, переваги використання цифрових інструментів у навчальному процесі старшокласників?
4. З якими труднощами Ви стикаєтесь під час інтеграції цифрових технологій у навчання?
5. Як учні реагують на використання цифрових інструментів на уроках? Чи підвищує це їхню мотивацію?
6. Чи проходили Ви спеціальне навчання або курси щодо використання цифрових технологій у викладанні?
7. Чи використовуєте Ви цифрові платформи для зворотного зв'язку та оцінювання результатів учнів? Якщо так, які саме?
8. Як цифрові інструменти впливають на підготовку до уроків? Чи змінюють вони структуру та зміст занять?
9. На Вашу думку, які цифрові інструменти є найбільш ефективними саме для старшокласників у вивченні англійської мови?
10. Які рекомендації Ви могли б надати щодо удосконалення використання цифрових технологій у навчальному процесі?